18014891

Kadernota Natuurwetgeving

Provincie Zeeland

Kadernota Natuurwetgeving

Datum: 24 mei 2018
Auteur: Opgave Toekomst landelijk gebied, natuur en landbouw
Versienummer: 1.0

Inhoudsopgave

1. Inleiding 5
1.1 Aanleiding en doel, waarom deze nota? 5
1.2 Afbakening, waar gaat de nota over en waarover niet? 5
1.3 Proces tot nog toe 6
1.4 Leeswijzer 6
2 De kaders 7
2.1 Wet natuurbescherming 7
2.2 Provinciaal natuurbeleid 7
2.3. Algemene uitgangspunten 7
3 Actieve soortenbescherming 8
3.1 Kwetsbare soorten met internationale instandhoudingsdoelstellingen 9
3.2. Zeeuwse soorten in relatie tot biodiversiteit 11
4. Gebiedsbescherming in het kader van de Wet natuurbescherming 13
4.1. Zeegroenten snijden en schelpdieren rapen 13
4.2. Evenementen 14
4.3. Omgevingskwaliteiten: stilte en duisternis 15
4.4. Vliegbewegingen (o.a. drones) 16
4.5. Beroepsmatige vaste vistuigvisserij 17
5. Passieve soortenbescherming 19
5.1 Wettelijke grondslag 19
De passieve soortenbescherming via de Wnb is breed van aard. 19
5.2. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen 20
5.2.1. Gedragscode 20
5.2.2. Vrijstelling 20
5.2.3. Ontheffing 22
5.3. Pro-actieve soortenbescherming 23
5.4. Opvang van dieren 23
6. Jacht beheer en schadebestrijding 25
6.1. Organisatie van het faunabeheer 25
6.1.1. Rol Faunabeheereenheid 25
6.1.2. Samenstelling Faunabeheereenheid 26
6.1.3. Wildbeheereenheden 27
6.2. Vrijstelling en ontheffing 28
6.2.1. Vrijstellling 28
6.2.2. Ontheffing 30
6.3. Jachtsluiting bij bijzondere weersomstandigheden 31
6.4. Jacht op provinciaal eigendom 31
6.5. Tegemoetkomingen in schade 32
6.6. Ganzen, hoefdieren en predatoren 33
6.6.1. Ganzen 33
6.6.2. Hoefdieren (evenhoevigen) 36
6.6.3. Predatoren 39
7. Exoten en verwilderde dieren 42
7.1. Exoten 42

7.2. Verwilderde dieren 44
8. Bescherming van houtopstanden 45
8.1. Herbeplanting van rijbeplantingen van meer dan 20 bomen 45
8.2. Definiëring van dijkbeplanting 46
8.3. Herbeplanting en het Natuurbeheerplan Zeeland 47
8.4. Spontaan ontstane houtopstanden 47
8.5. Rol van de Provincie bij compensatie van houtopstanden 47
9. Toezicht en handhaving 49
9.1. Inleiding 49
10. Uitvoering en middelen 53

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doel, waarom deze nota?

De Natuurvisie 2017-2021 is in april 2017 door Provinciale Staten van Zeeland vastgesteld. In die natuurvisie staan de ambities op het vlak van natuur en de richting van het natuurbeleid op hoofdlijnen. Eén van de actiepunten in de natuurvisie is het opstellen van een beleidsnota voor soortenbescherming/-beleid, faunabeleid en gebiedsbescherming. Met deze beleidsnota Natuurwetgeving wordt invulling gegeven aan dit actiepunt.

Het doel van deze nota is:

- De herijking van bestaand beleid of de ontwikkeling van nieuw beleid.
- Een uitwerking van de beleidskeuzes die de Wet natuurbescherming aan provincies laat . Deze wet is in januari 2017 vanwege tijdsdruk en de wens voor een soepele overgang beleidsneutraal uitgewerkt in de provinciale Verordening Wet natuurbescherming Zeeland 2017.
- Het opstellen van duidelijke afwegingskaders en -criteria voor de uitoefening van de provinciale bevoegdheden in het kader van de Wet natuurbescherming.

1.2 Afbakening, waar gaat de nota over en waarover niet?

In de vergadering van Provinciale Staten van 15 december 2017 is bij de vaststelling van de startnota Beleidsnota Natuurwetgeving besloten alle beleidsregels, uitgangspunten en uitvoeringsaspecten in één beleidsdocument te bundelen voor wat betreft de volgende negen onderwerpen:

1. Actieve soortenbescherming
2. Gebiedsbescherming in het kader van de Wet natuurbescherming
3. Passieve soortenbescherming
4. Jacht, beheer en schadebestrijding
5. Faunaschaderegeling
6. Exotenbeheer
7. Houtopstanden
8. Handhaving
9. Uitvoering, onderzoek, monitoring

Met die vaststelling hebben Provinciale Staten ingestemd met het *traject* om te komen tot de beleidsnota Natuurwetgeving voor de Provincie Zeeland, in samenspraak met het maatschappelijk veld en Provinciale Staten.
In de startnota zijn de *reikwijdte en het detailniveau* van de beleidsnota Natuurwetgeving bepaald. Deze beleidsnota is een uitwerking van de Natuurvisie 2017-2021; de natuurvisie zelf blijft van kracht en wordt in deze beleidsnota niet opnieuw ter discussie gesteld.

In de startnota is ook de relatie met het Omgevingsplan en de Omgevingsverordening toegelicht. In het Omgevingsplan en de Omgevingsverordening is natuur voornamelijk opgenomen onder waardevolle leefomgeving. Er zijn dus raakvlakken tussen visie, verordening en de beleidsnota. Inhoudelijk horen vraagstukken die voortvloeien uit de Wet natuurbescherming of daar in sterke mate aan gerelateerd zijn, thuis in de beleidsnota Natuurwetgeving. Ruimtelijke, economische, water gerelateerde of milieuvraagstukken in relatie tot natuur worden in het Omgevingsplan behandeld.

Het Omgevingsplan en de Omgevingsverordening zullen medio november 2018 in werking treden. Als delen van de beleidsnota Natuurwetgeving in het Omgevingsplan of de Omgevingsverordening moeten worden opgenomen, dan zal dit resulteren in een (gedeeltelijke) herziening of aanvulling.

1.3 Proces tot nog toe

De concept startnota en de concept kadernota zijn voorgelegd aan vier bestaande overlegstructuren voor consultatie. Dit betreft de Provinciale Commissie Groene Ruimte (PCGR), de Provinciale Commissie Omgeving (PCO), het Visserij Initiatief Zeeland (VIZ) en de Faunabeheereenheid Zeeland (FBE) [1]. Tevens is via internet het brede publiek geraadpleegd over de diverse keuzes en is Jouw Zeeland[2] in het proces betrokken.

Dit heeft geleid tot een aantal wijzigingen in de kadernota (tekstueel) en in een aantal voorkeurskeuzes. Dit is opgenomen in de tekst met groene letters.

1.4 Leeswijzer

In totaal worden in hoofdstuk 2 tot en met 9 ten aanzien van de negen onderwerpen 26 keuzes voorgelegd. Om het gesprek te structureren is gekozen voor een vaste opbouw van de keuzes.

Keuze 0 is telkens het voortzetten van het huidige beleid. Keuze 1 of meer gaat uit van aanvullend of nieuw beleid. Bij elke keuze is de voorkeurskeuze van Gedeputeerde Staten gemarkeerd met groen. Daar waar de voorkeurskeuze van GS verschilt met de voorkeurskeuze die uit een of meer consultaties naar voren kwam, is dit aangegeven in de betreffende teksten.

In het afsluitende hoofdstuk 10 wordt inzichtelijk gemaakt welke middelen of vervolgstappen nodig zijn voor de aangegeven voorkeurskeuzes.

[1] In deze overlegstructuren zijn de volgende sectoren vertegenwoordigd: landbouw, visserij, natuurbeheerders, recreatie, bedrijfsleven, jagers, particuliere grondeigenaren, natuur- en dierenbescherming en andere overheden.

[2] Het jongerennetwerk van de Provincie Zeeland

2 De kaders

2.1 Wet natuurbescherming

Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden. Deze vervangt drie wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en Faunawet en de Boswet. Het doel van de Wet Natuurbescherming is drieledig: bescherming van de biodiversiteit in Nederland, decentralisatie van verantwoordelijkheden en vereenvoudiging van regels.
De wet is opgebouwd uit verschillende hoofdstukken, waarbij gesproken wordt over gebiedsbescherming, soortbescherming en bescherming van houtopstanden.
Met het van kracht worden van de Wet natuurbescherming zijn bijna alle verantwoordelijkheden voor natuur bij de Provincie belegd. Bij de inwerkingtreding van de Wet Natuurbescherming is er, net als in de meeste andere provincies, ook in Zeeland voor gekozen deze beleidsarm te implementeren.

2.2 Provinciaal natuurbeleid

In 2017 is de provinciale Natuurvisie 2017-2022 vastgesteld (PS, 21 april 2017). De Natuurvisie is een kapstoknota en schetst het provinciale beleid op hoofdlijnen. Dit geldt voor alle facetten van het natuurbeleid: natuurbescherming, -beheer, -ontwikkeling, -herstel, -verbreding en -beleving. Het hebben van een Natuurvisie is op grond van de nieuwe wet verplicht.
Naast de Natuurvisie liggen kaders vast in het Omgevingsplan Zeeland, de Verordening Ruimte Provincie Zeeland en in diverse door Gedeputeerde Staten vastgestelde nota's, namelijk het Natuurbeheerplan, de nota Toegankelijkheid Natuurgebieden, de nota Soortenbeleid, de nota Leefgebiedenbenadering, de nota Wandelnetwerk Zeeland en de nota Faunabeleid.
In de Natuurvisie wordt naar deze kaders verwezen en de onderliggende nota's zijn van kracht gebleven. Daarbij is afgesproken dat een aantal beleidsnota's wordt herzien en zal worden vervangen door de op te stellen beleidsnota Natuurwetgeving. Hierdoor zullen na vaststelling de nota Soortenbeleid, de nota Leefgebiedenbenadering en de nota Faunabeleid vervallen. Genoemde nota's dateren uit respectievelijk 2001, 2009 en 2003. Ondanks de lange looptijd van deze nota's boden ze tot voor kort een goed toetsingskader. Enerzijds omdat natuur tijd nodig heeft voor grote veranderingen: leefgebieden van soorten veranderen bijvoorbeeld niet snel en de begrenzing ervan hoeft dus niet jaarlijks te worden herzien. Anderzijds omdat aanpak van soorten niet of minder onderhevig is aan wisselende inzichten of juist omdat effecten van maatregelen die over een langere periode worden uitgevoerd pas na verloop van tijd optreden.

2.3. Algemene uitgangspunten

1. Keuzes die wettelijk niet mogelijk zijn, worden niet voorgelegd.
2. In de definitieve beleidsnota Natuurwetgeving wordt een hoofdstuk opgenomen met definities en voorwaarden die voortvloeien uit jurisprudentie. Omdat ook hierin geen keuze bestaat worden deze in de kadernota niet voorgelegd.
3. In deze kadernota wordt aan Provinciale Staten gevraagd richting te geven. Een aantal uitwerkingen (bijvoorbeeld het opstellen van een beleidsregel of het verlenen van een ontheffing) zijn een bevoegdheid van Gedeputeerde Staten. In die gevallen zal de formele besluitvorming daarna via Gedeputeerde Staten verlopen.
4. Om zoveel als mogelijk (onder voorwaarden) vergunningsvrij te kunnen toestaan wordt ingezet op het formuleren van aanvullend beleid in aandachtsgebieden. Indien mogelijk wordt ingezet op het formuleren van (standaard) voorwaarden.

5. Tot slot geldt voor een aantal onderwerpen dat deze gevoelig liggen, waarbij voorkeuren voor beleidskeuzes gekenmerkt kunnen worden door uitersten. Waar de één het liefst zoveel mogelijk bescherming van natuurwaarden wenst, ziet een ander liever zo min mogelijk regels. Bij een aantal keuzes is het daarom niet ondenkbaar dat de meest gedragen keuze de middenweg is.

3 Actieve soortenbescherming

Actieve soortenbescherming is het treffen van gerichte maatregelen voor meerdere bedreigde en kwetsbare soorten. Het doel ervan is bijdragen aan een gunstige staat van instandhouding van deze soorten en de achteruitgang van de biodiversiteit te keren. Deze opgave komt voort uit afspraken die de EU-lidstaten hebben gemaakt in het kader van de Europese biodiversiteitstrategie. Daarnaast hebben Rijk en Provincie afspraken gemaakt over de gewenste staat van instandhouding van internationale soorten. Deze zijn vastgelegd in het Natuurpact en opgenomen in de Wet natuurbescherming.
Het kan hierbij gaan om heel specifieke soortgerichte maatregelen. Denk aan het herstellen van winter- of zomerverblijven van vleermuizen of het aanleggen van een broedeiland voor kustvogels, maar ook aan het herstel van landschapselementen die samen een leefgebied vormen van bijvoorbeeld boerenlandvogels of kamsalamanders.

De maatregelen van de afgelopen jaren hebben ertoe geleid dat de staat van instandhouding is verbeterd ten opzichte van tien jaar geleden. Toch geldt voor een groot aantal kenmerkende Zeeuwse soorten nu nog de status ‘matig ongunstig’ of ‘zeer ongunstig’. Zeer recent is gebleken dat ongeveer driekwart van de insecten in dertig jaar tijd is verdwenen. Dit is verontrustend nieuws omdat insecten een cruciaal onderdeel zijn van de voedselketen van veel vogels en zoogdieren. Maar ook omdat insecten, door hun bijdrage aan bestuiving van landbouwproducten, een belangrijke economische factor vormen.
De conclusie, over de sterke achteruitgang van insecten, is getrokken in een onderzoek[3], uitgevoerd door de Radboud universiteit samen met Duitse en Engelse wetenschappers en was van toepassing op een afname van het aantal vliegende insecten in Duitsland. De vraag die onmiddellijk wordt gesteld is of deze ontwikkeling ook in Nederland aan de hand is. De Vlinderstichting heeft aan de hand van Nederlandse data ook een dalende trend gesignaleerd. Weliswaar een afname van 40% sinds 1992, maar nog steeds verontrustend. Minister Schouten (LNV) heeft op 26 april het rapport “Achteruitgang insectenpopulaties in Nederland: trends, oorzaken en kennislacunes’ van Wageningen Environmental Research”(WEnR) aangeboden aan de Tweede Kamer. De Minister heeft WEnR gevraagd kritisch te reflecteren op het Nijmeegs/Duitse onderzoek en te verkennen in hoeverre deze conclusies op Nederland van toepassing zijn. Ook heeft ze gevraagd om onderzoeksvragen te formuleren. Voor het extrapoleren van Duitse gegevens naar Nederland is voorzichtigheid geboden. De Minister heeft aangegeven dat ze de onderzoek adviezen zal betrekken in haar beleid. WEnR geeft aan dat het er op lijkt dat de achteruitgang van soorten, kenmerkend voor het agrarisch landschap, onverminderd doorgaat. Soorten die sterk afhankelijk zijn van natuurgebieden lijken te hebben geprofiteerd van herstelmaatregelen in deze gebieden. Naar aanleiding van deze ontwikkelingen hebben 18 vooraanstaande vertegenwoordigers uit de land- en tuinbouw, retail, agro-industrie, wetenschap en natuur- en milieuorganisaties zich verenigd in de uitwerking van het Deltaplan

[3] Hallmann, C. A., Sorg, M., Jongejans, E., Siepel, H., Hofland, N., Schwan, H., ... & Goulson, D. (2017). More than 75 percent decline over 27 years in total flying insect biomass in protected areas.

Biodiversiteitsherstel voor de groene ruimte van Nederland. Zomer 2018 moet het plan gereed zijn. De verklaring van Driebergen, waarin deze afspraak is vastgelegd, is aangeboden aan Minister Schouten. In afwachting van het Deltaplan Biodiversiteit en de uitkomst van onderzoeksvragen, zijn soortgerichte maatregelen op erven en in natuurgebieden gewenst, naast maatregelen op landschapsschaal die gericht zijn op biologische diversiteit als onderdeel van een netwerk van leefgebieden.

Het actieve soortenbeleid is een belangrijke aanvulling op het beleid dat gericht is op het behouden en ontwikkelen van zelfstandige duurzame populaties.
Het uitgangspunt is dat de ontwikkeling en het beheer van het Natuurnetwerk Zeeland, het ontsnipperingsbeleid, het agrarisch natuurbeheer én aanvullende maatregelen uit het soortenbeleid tezamen en in samenhang met elkaar moeten voorzien in de instandhoudingsdoelen voor soorten.

Het actieve soortenbeleid wordt uitgevoerd door de Werkgroep Soortenbeleid. Deze werkgroep bestaat uit vertegenwoordigers van terreinbeherende organisaties, overheden als Waterschap en Rijkswaterstaat, landbouw, soortenorganisaties en landschapsbeheer. Projecten worden ingebracht door de deelnemers zelf of, via hen, door derden. Kansrijke projecten komen in aanmerking voor subsidie en worden beschikt via de Algemene subsidieverordening. De werkwijze via de werkgroep wordt als efficiënt en effectief ervaren, onder andere omdat er veel kennis aanwezig is binnen de werkgroep en bij partijen waarmee wordt samengewerkt.

Naast actieve soortenbescherming is binnen de kaders van de Wet natuurbescherming ook proactieve soortenbescherming mogelijk. Bij proactieve soortenbescherming worden voorafgaand aan een ontwikkeling, bijvoorbeeld de sloop van woningen, maatregelen getroffen ten gunste van een duurzame instandhouding van gebouwen bewonende soorten zoals vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen. Vooraf worden de negatieve effecten geïnventariseerd en maatregelen genomen ten gunste van duurzame instandhouding van een populatie van die soorten. Door aan de voorkant in gesprek te gaan worden achteraf knelpunten voorkomen en kunnen tijd en kosten worden bespaard.
In de Natuurvisie is aangegeven dat de Provincie twee pilotprojecten wil initiëren in verschillende gebieden met verschillende samenwerkingspartners. Inmiddels worden de mogelijkheden voor een eerste pilot in Zierikzee verkend met de gemeente Schouwen-Duiveland en woningbouwcoöperatie Zeeuwland voor soorten zoals huismus, gierzwaluw en verschillende vleermuizen. Onderdeel van de pilot zijn het uitvoeren van een 0-meting naar de aanwezigheid van soorten, het opstellen van een soortenmanagementplan, het verlenen van een gebiedsontheffing en een monitoringsplan voor de duur van de gebiedsontheffing waarbij de effecten op de soorten worden gemeten.

3.1 Kwetsbare soorten met internationale instandhoudingsdoelstellingen

Veel van de soorten waarop internationale instandhoudingsdoelen van toepassing zijn, kunnen voor hun voedsel-, voortplantings- en/of rustgebied profiteren van maatregelen en afspraken die tot stand komen via de verschillende uitvoeringssporen van het natuurbeleid. Te denken valt aan de ontwikkeling en het beheer van het Natuurnetwerk Zeeland, de beheerplannen van de Natura 2000-gebieden, de uitvoering van beheerplan maatregelen en PAS- en herstelmaatregelen, de uitvoering van de Kaderrichtlijn Water en het agrarisch natuurbeheer.

Is het ‘reguliere natuurbeleid’ niet toereikend voor bepaalde planten en dieren, dan zetten we de ‘actieve soortenbescherming’ in. Andere redenen voor de toepassing van actieve soortenbescherming zijn urgentie, instandhouding van de soort vraag direct om maatregelen, of innovatie, het uittesten van nieuwe beheermethoden. Voorbeelden van dieren die actief worden beschermd, zijn boerenlandvogels als patrijs, steenuil en boerenzwaluw. Voorbeelden uit de bebouwde omgeving zijn huiszwaluw, huismus en sommige vleermuizen. Daarnaast worden aanvullende maatregelen genomen voor kustvogels als visdief, dwergstern en strandplevier.
Het actieve soortenbeleid is dus vooral bedoeld om concrete maatregelen uit te voeren ten gunste van kwetsbare soorten.

Naast deze vooral uitvoeringsgerichte maatregelen is het soms ook nodig om te meten of maatregelen succesvol zijn. Monitoren en onderzoek van soorten wordt niet via het soortenbeleid uitgevoerd maar meten of maatregelen effectief zijn, kan soms nodig zijn om de koers te bepalen. Daarnaast zijn voorlichting en communicatie over te nemen maatregelen soms nodig om begrip of medewerking te verkrijgen, partijen inzicht te verschaffen of om de maatregel effectief te laten zijn. Boeken en naslagwerken en dergelijke worden niet via het actieve soortenbeleid gefinancierd.
Het ministerie van Economische Zaken heeft een lijst van soorten aangeleverd waarover eens in de zes jaar moet worden gerapporteerd. Dit betreft soorten met een internationale instandhoudingsdoelstelling. Voor het soortenbeleid van de Provincie is deze lijst door vertaald naar een Zeeuwse lijst. Hierbij gaat het vooral om soorten die op basis van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn worden beschermd en waarvoor in Zeeland belangrijke leefgebieden liggen (voortplanting, foerageren, overwintering of trek).

Hierna zijn in tabel 3.1 de soorten benoemd die onvoldoende kunnen profiteren van het bestaande natuurbeleid. De aanduiding onder “**staat van instandhouding**” geeft aan hoe het met de soort is gesteld. De status **“rode lijst**” schetst een trend. Een soort met een gunstige staat van instandhouding, maar op de rode lijst gevoelig, kwetsbaar, bedreigd en ernstig bedreigd, geeft aan dat ondanks de gunstige staat wel aandacht nodig blijft wegens een dalende trend. Een enkele soort staat genoemd op de **“oranjelijst”**. Dit is een waarschuwingssysteem waarbij het signaal wordt gegeven dat de populatie de gevarenzone nadert. Gedeputeerde Staten hebben de bevoegdheid om soorten aan de lijst toe te voegen of van de lijst te verwijderen, al naar gelang de actuele staat van instandhouding.
Het actieve soortenbeleid wordt ingezet voor soorten die een matig ongunstige en een zeer ongunstige staat van instandhouding hebben en voor soorten met een gunstige staat van instandhouding met een rode lijst-status gevoelig, kwetsbaar, bedreigd of ernstig bedreigd. Dit is een wettelijke verplichting en valt onder andere onder de zorgplicht.

Tabel 3.1 aandacht soorten actieve soortenbescherming van internationaal beschermde soorten

		Staat van instandhouding	**Status Rode lijst[4]**	**Oranjelijst**
Broedvogels	Bontbekplevier	zeer ongunstig	kwetsbaar	
	Bruine kiekendief	matig ongunstig		X
	Kluut	matig ongunstig	thans niet bedreigd	
	Strandplevier	zeer ongunstig	ernstig bedreigd	

[4] Broedvogels betreft Rode Lijst 2016

	Blauwe reiger	matig ongunstig	thans niet bedreigd	
	Boerenzwaluw	matig ongunstig	gevoelig	
	Grauwe gors	zeer ongunstig	ernstig bedreigd	
	Huismus	matig ongunstig	gevoelig	
	Huiszwaluw	matig ongunstig	gevoelig	
	Kerkuil	gunstig	thans niet bedreigd	
	Patrijs	zeer ongunstig	kwetsbaar	
	Ransuil	zeer ongunstig	kwetsbaar	
	Ringmus	zeer ongunstig	gevoelig	
	Scholekster	zeer ongunstig	thans niet bedreigd[5]	X
	Steenuil	matig ongunstig	kwetsbaar	
	Torenvalk	matig ongunstig	kwetsbaar	X
	Tureluur	gunstig	gevoelig	
	Zomertortel	zeer ongunstig	kwetsbaar	
Niet broedvogels	Geelgors	matig ongunstig		
	Grauwe gors	zeer ongunstig		
	Patrijs	zeer ongunstig	kwetsbaar	
	Sneeuwgors	zeer ongunstig		
	Veldleeuwerik	matig ongunstig	bedreigd	
Zoogdieren	Gewone grootoorvleermuis	matig ongunstig	gunstig	
	Grijze grootoorvleermuis	zeer ongunstig	kwetsbaar	
	Laatvlieger	matig ongunstig	kwetsbaar	
	Meervleermuis	gunstig	bedreigd	
	Noordse woelmuis	zeer ongunstig	ernstig bedreigd	
	Otter	zeer ongunstig	kwetsbaar	
	Bunzing	?	? onvoldoende gegevens[6]	
Amfibieën/reptielen	Boomkikker	gunstig	bedreigd	
	Rugstreeppad	zeer ongunstig	ernstig bedreigd	
	Kamsalamander	Matig tot zeer ongunstig	kwetsbaar	

3.2. Zeeuwse soorten in relatie tot biodiversiteit

Het bestaande budget voor het actieve soortenbeleid is nodig om knelpunten aan te pakken voor de internationaal beschermde soorten. Naast deze (inter)nationaal beschermde soorten zijn er ook kenmerkende Zeeuwse soorten die meer of minder bedreigd zijn, niet allen wettelijke bescherming genieten, maar wel kenmerkend zijn voor Zeeland en de kwaliteit van de Zeeuwse biodiversiteit. Voorbeelden hiervan zijn de oeverzwaluw, bloemdijkplanten en solitaire bijen en plantensoorten die langs het vloedmerk, de laagste vloedlijn groeien, zoals gele hoornpapaver en strandbiet (zie tabel 3.2).
Het zorgdragen voor kwetsbare, typisch Zeeuwse planten en dieren geeft deels vorm aan de opgave uit de natuurvisie om het beheer van bedreigde soorten uit te werken maar wordt ook zeker ingegeven door

[5] Internationaal kwetsbaar

[6] Op basis van mondelinge informatie wordt een sterke achteruitgang verondersteld; bron: Bekker, J.P. e.a. (red.), 2010: Zoogdieren in Zeeland; Fauna Zeelandica Deel 6; Zoogdierwerkgroep Zeeland & Het Zeeuwse Landschap.

het feit dat ze zo karakteristiek zijn voor de Zeeuwse natuur en daarmee een belangrijke bijdrage leveren aan de beleving van de typisch Zeeuwse natuur. Gedeeltelijk kunnen deze soorten meeliften op het reguliere natuurbeleid, maar vaak is dat onvoldoende. Om de kwaliteit van de Zeeuwse biodiversiteit te vergroten zijn aanvullende maatregelen vanuit het actieve soortenbeleid nodig.

Tabel 3.2 kenmerkende Zeeuwse soorten, meer en minder bedreigd

		Status Rode lijst
Insecten	Vijfvlek Sintjanvlinder	RL niet bedreigd
	Schorzijdebij	RL gevoelig
	Schorviltbij	RL gevoelig
	Knautiabij	RL bedreigd
	Argusvlinder	RL niet bedreigd
	Veldkrekel	RL bedreigd
Broedvogels	Oeverzwaluw	RL thans niet bedreigd
Planten	Vloedmerkplanten, o.a. strandbiet, gele hoornpapaver	RL zeldzaam, niet bedreigd
	Muurplanten, o.a. steenbreekvaren, muurbloem	RL thans niet bedreigd/ernstig bedreigd
	Dijkplanten, o.a. ruige anjer	RL kwetsbaar

Keuze 1.0: Het aanvullende soortenbeleid wordt alleen ingezet voor internationale soorten conform de wettelijke verplichtingen beschreven onder 3.1.

Keuze 1.1: In Zeeland komen vlinders, bijen, muur- en dijkplanten voor die meer of minder worden bedreigd en kenmerkend zijn voor Zeeland en de Zeeuwse biodiversiteit. Voorgesteld wordt om de aanwezigheid van deze typisch Zeeuwse soorten te stimuleren. Dat kan door jaarlijks één grotere of twee tot drie kleinere projecten, gericht op deze soorten, uit te voeren. Hiervoor is een bedrag van € 30.000,- nodig.

Keuze 1.2: Als keuze 1, maar met een ophoging van het budget tot € 50.000,-. Dan kunnen hiervan twee grotere tot vijf kleinere projecten worden uitgevoerd voor kenmerkende Zeeuwse soorten, ten gunste van de Zeeuwse biodiversiteit.

4. Gebiedsbescherming in het kader van de Wet natuurbescherming

De provincie is het bevoegde gezag voor de vergunningverlening voor Natura 2000-gebieden in het kader van de Wet natuurbescherming. Toetsing en vergunningverlening kan nodig zijn om de Natura 2000-gebieden te beschermen.
Een belangrijk toetsingskader bij het verlenen van vergunningen is de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). Sinds 2015 wordt in dat kader het effect van stikstof op habitattypen, levensgemeenschappen van planten en dieren, meegenomen in de toetsing. Sinds 2017 geldt dat ook voor stikstofgevoelige leefgebieden van soorten.

4.1. Zeegroenten snijden en schelpdieren rapen

In en aan de randen van de Zeeuwse deltawateren en Noordzeekust is het mogelijk om voor eigen consumptie zeegroenten (zoals bijvoorbeeld lamsoor en zeekraal) te snijden en voor consumptie geschikte schelpdieren (zoals bijvoorbeeld Japanse oesters, kokkels en mosselen) te rapen. Het Natura 2000-beleid voor de Zeeuwse Deltawateren is opgenomen in het beheerplan Deltawateren 2016-2022. Het beleid voor de Voordelta is opgenomen in het beheerplan Voordelta en Vlakte van Raan.

Hieronder wordt kort het huidige beleid samengevat ten aanzien van zeegroenten snijden en schelpdieren rapen zoals dat nu is vastgelegd in het beheerplan Deltawateren 2016-2022 en het beheerplan Voordelta en Vlakte van de Raan.

Zeegroenten snijden: het snijden van zeegroenten wordt voor de Oosterschelde jaarlijks apart vergund door middel van verloting van een beperkt aantal vergunningen. In de Westerschelde & Saefthinge is het beroepsmatig snijden van zeegroenten op een specifieke locatie en door een bepaalde ondernemer opgenomen in het beheerplan (als vergunning vrije activiteit). Voor de overige deltawateren is het snijden van zeegroenten niet benoemd in de beheerplannen en ook niet separaat gereguleerd.

Schelpdieren rapen: Het recreatief rapen van schelpdieren is onder voorwaarden vrijgesteld van vergunningplicht tot 10 kg/pp/dag voor de deltawateren Oosterschelde, Veerse meer en Westerschelde & Saefthinge. Voor de overige deltawateren is het rapen van schelpdieren niet benoemd in de beheerplannen en ook niet separaat gereguleerd.

Zeeuwse deel Krammer Volkerak: Voor het Krammer Volkerak is nog geen beheerplan opgesteld, hier is geen specifiek beleid geformuleerd ten aanzien van zeegroenten snijden of schelpdieren rapen.
Voordelta: Voor het recreatief rapen van schelpdieren en snijden van zeegroenten is geen beleid geformuleerd.

Vlakte van de Raan: Zowel het rapen van schelpdieren als het snijden van zeegroenten zijn in het beheerplan niet apart benoemd. Qua geografische ligging, overgang tussen de monding van de Westerschelde en open zee, is het beoefenen van deze activiteiten niet waarschijnlijk.

Afgelopen jaren is gebleken dat er een groeiende behoefte bestaat om recreatief of beroepsmatig zeegroenten te snijden en scheldieren te rapen. Gelet op deze behoefte en de differentiatie in het bestaande beleid is het advies om aanvullend beleid te formuleren voor het recreatief snijden van zeegroenten en het

recreatief rapen van schelpdieren. Doel is het onder voorwaarden in bepaalde gebieden vergunningsvrij toestaan van deze activiteiten, dit zorgt ook voor een vermindering van de administratieve last. Dat kan pas nadat een toetsing van de mogelijke effecten heeft plaatsgevonden.

Keuze 2.0: geen aanvullend beleid formuleren. Voor de lopende beheerplanperiode 2016-2022 sluiten we volledig aan bij het beleid zoals dit in het beheerplan Deltawateren is opgenomen. Hierbij dient te worden opgemerkt dat er voor de Grevelingen en de Voordelta geen specifiek beleid is geformuleerd. Vragen en verzoeken ten aanzien van het oogsten van zeegroenten/schelpdieren dienen steeds te worden getoetst aan de Wet natuurbescherming. We zullen in overleg met de betrokken partners aansturen op opname van helder beleid in de 2e beheerplanperiode voor de Deltawateren en de 3e beheerplanperiode voor de Voordelta. Voor wat betreft het recreatief snijden van zeegroenten in de Oosterschelde blijft het huidige systeem van jaarlijkse verloting van een beperkt aantal vergunningen van kracht.

Keuze 2.1: De mogelijkheden voor het recreatief snijden van zeegroenten (bijvoorbeeld lamsoor en zeekraal) en het recreatief rapen van schelpdieren (bijvoorbeeld Japanse oesters, mosselen en kokkels) verruimen. Dit door het formuleren van voorwaarden waaronder in een aantal vrij toegankelijke gebieden gesneden en geraapt kan worden. Om dat mogelijk te maken is het noodzakelijk vooraf de effecten te toetsen van deze verruiming op de instandhoudingsdoelstellingen van de betreffende Natura 2000-gebieden. Het Veerse Meer maakt onderdeel uit van de Natura 2000-gebieden waar de mogelijkheden voor het rapen van schelpdieren wordt onderzocht.
Aangetoond moet worden dat het uit ecologisch oogpunt mogelijk is. GS zorgen voor deze toetsing. Voor het snijden van zeegroenten en het rapen van schelpdieren wordt het benodigd onderzoek naar de ecologische effecten reeds tijdens het proces van voorbereiding van de beleidsnota uitgevoerd. Zo komt er inzicht in de mogelijkheden met betrekking tot de Wet natuurbescherming. Voor het snijden van zeegroenten kan dan eventueel nieuw beleid worden geformuleerd.
Voor het rapen van schelpdieren zullen de belangen van de visserijsector en risico's omtrent voedselveiligheid worden meegewogen en zal overleg met de sector plaatsvinden voordat eventueel nieuw beleid wordt geformuleerd. Voor de Oosterschelde worden ook de uitkomsten van de pilot beroepsmatig oester rapen daarin meegenomen. Gebieden die op basis van de toetsing kunnen worden open gesteld voor het snijden van zeegroenten en/of het rapen van schelpdieren zullen worden voorgelegd aan de betreffende terreineigenaar.

4.2. Evenementen

Om te kunnen beoordelen of voor een evenement wel of geen vergunning (of ontheffing) in het kader van de Wet natuurbescherming nodig is, dienen de effecten van de evenementen op de natuurwaarden (van het Natura 2000-gebied) en het verstorende effect op soorten bekend te zijn. Het gaat om een breed scala aan evenementen van bijvoorbeeld concerten tot mountainbike wedstrijden. Het betreft activiteiten van tijdelijke aard die een negatief effect kunnen hebben door bijvoorbeeld geluidsoverlast, licht/vuurwerkgebruik, betreding grote hoeveelheden mensen of specifieke aspecten die betrekking hebben op de locatie. Een aantal jaarlijks terugkerende evenementen wordt als bestaand gebruik in de beheerplannen Manteling van Walcheren, Kop van Schouwen en Yerseke & Kapelse Moer getoetst en onder voorwaarden als vrijgesteld van vergunningplicht opgenomen. Aangezien evenementen zeer divers van karakter zijn, is hiervoor geen eenduidig beleid te formuleren. Wel is het mogelijk een beleidsregel op te stellen met basisuitgangspunten die initiatiefnemers als afwegingskader kunnen hanteren. Voor de Zeeuwse deltawateren is

in het beheerplan Deltawateren reeds zo'n handreiking met basisvoorwaarden opgenomen. Een set basis-uitgangspunten kan initiatiefnemers helpen bij het maken van een afweging voor de keuze van locatie, aard en omvang van het evenement. Hierbij moet (dus) ook het effect op aanwezige soorten (hoofdstuk 5 van deze kadernota) worden meegenomen.

Keuze 3.0: Geen apart afwegingskader formuleren voor evenementen. Voor de deltawateren aansluiten bij de handreiking zoals opgenomen in het Algemene deel van het beheerplan Deltawateren 2015-2022.

Keuze 3.1: Om het voor initiatiefnemers makkelijker te maken vooraf te bepalen of een activiteit mogelijk is, zal de Provincie inzetten op een beleidsregel met een duidelijk afwegingskader. Zoveel als mogelijk zal worden aangesloten op de al aanwezige handreiking beheerplan Deltawateren. Hiermee wordt service geleverd aan initiatiefnemers van evenementen in de nabijheid van Natura 2000-gebieden. De geschatte kosten voor het opstellen van het afwegingskader zijn € 30.000,-

4.3. Omgevingskwaliteiten: stilte en duisternis

Voorheen werden de omgevingskwaliteiten stilte, weidsheid en duisternis voor beschermde natuurmonumenten geregeld onder de Natuurbeschermingswet 1998 (onder de zogenaamde oude doelen). Met de inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming zijn deze oude doelen vervallen.

Bij de vaststelling van de kadernota Omgevingsplan 2018 is besloten gebieden aan te wijzen waar de omgevingskwaliteiten stilte, weidsheid en duisternis als waarde voor mensen (bewoners en bezoekers van Zeeland) beschermd zou moeten worden. Het gaat dan onder meer om alle Zeeuwse Natura 2000-gebieden. In de huidige provinciale milieuverordening is in bepaalde gebieden (Milieubeschermingsgebieden) de bescherming van de omgevingskwaliteit stilte geregeld conform de Wet milieubeheer. Alle Natura 2000-gebieden zijn ook milieubeschermingsgebied. De omgevingskwaliteit weidsheid is voor Natura 2000-gebieden waar dit van toepassing is, nu al geborgd in de Verordening Ruimte Provincie Zeeland (art. 2.17 Landschap en erfgoed). Bescherming van soorten tegen licht- en geluidoverlast is verder geregeld via toetsing van ontwikkelingen en activiteiten in het kader van de Wet natuurbescherming.

In de ontwerp-Omgevingsverordening wordt voorgesteld de huidige bescherming op gebiedsniveau van stilte en weidsheid ongewijzigd voort te zetten in de hoofdstukken Milieu, resp. Ruimte van de Omgevingsverordening. Voor de bescherming van de omgevingskwaliteit duisternis wordt als uitwerking van het Omgevingsplan in het Milieuprogramma voorgesteld om gebieden aan te wijzen waar duisternis van belang is als waarde voor mensen. Hierbij wordt er vanuit gegaan dat de bescherming van soorten tegen lichtoverlast voldoende geregeld is in de Wet natuurbescherming en hiervoor geen aparte gebiedsbescherming nodig is. De Provincie verzoekt gemeenten nadrukkelijk om bij ontwikkelingen en vergunningverlening in die gebieden rekening te houden met de kwaliteit duisternis.

Wat dan nog niet is geregeld (en wel het geval was bij de oude doelen van de Natuurbeschermingswet 1998) is de bescherming van stilte en duisternis als kernkwaliteit van (delen van) Natura 2000-gebieden. Door stilte en duisternis als kernkwaliteit vast te stellen voor (delen van) sommige Natura 2000-gebieden (en op te nemen in het hoofdstuk Natuur van de Omgevingsverordening) kan de waarde van stilte en duisternis voor deze natuurgebieden worden beschermd. Het gaat dan om (delen van) Natura 2000-gebieden waar het ook echt nog stil en donker is zoals bv. delen van de Manteling en de Kop van Schouwen en het westelijke deel van de Oosterschelde."

Dit betreft een fysieke begrenzing waarbij normale bedrijfsactiviteiten en de gebieden met waarden voor stilte en duisternis elkaar niet bijten. Het gaat dus niet om agrarische activiteiten (want die vinden binnen Natura 2000-gebieden nagenoeg niet plaats) en er zijn ook geen verkeersbewegingen op Waterschapswegen binnen deze Natura 2000-gebieden.

Keuze 4.0: De bescherming van omgevingskwaliteiten stilte en duisternis als waarden voor natuur in Natura 2000-gebieden niet apart opnemen in de beleidsnota Natuurwetgeving. Voor activiteiten in en rond Natura 2000-gebieden die een mogelijk significant negatief effect hebben op de beschermde natuurwaarden (bv. door geluid of licht) geldt, zoals nu, een vergunningplicht.

Keuze 4.1: Om het voor een ieder eenvoudiger te maken en de waarden stilte en duisternis voor bepaalde bijzondere natuurgebieden in Zeeland te beschermen, gaan we in de beleidsnota (delen van) Natura 2000 gebieden aanwijzen waarvoor we stilte en duisternis als specifieke waarden voor de natuur benoemen. Deze aanwijzing wordt door vertaald in de Omgevingsverordening (hoofdstuk Natuur).

4.4. Vliegbewegingen (o.a. drones)

Boven Natura 2000-gebieden vinden steeds vaker vliegbewegingen plaats op lage hoogtes, beneden 1000 voet (300 m). Het vliegen met modelluchtvaartuigen, waaronder drones is momenteel deels aan regels gebonden. Niet alleen het recreatief en beroepsmatig vliegen met modelluchtvaarttuigen (waaronder drones) is toegenomen, ook is er een toename van vliegbewegingen boven Natura 2000-gebieden door bijvoorbeeld paragliden en soaren.
Dit kan effect hebben op de gestelde natuurdoelen. Voor alle Natura 2000-gebieden, met uitzondering van de Deltawateren (zie hieronder), en andere gebieden met kwetsbare soorten ligt de keuze voor of we apart beleid willen formuleren of dat we de vliegbewegingen steeds via afzonderlijke vergunningsprocedures regelen. Een uitgangspunt kan zijn dat vliegbewegingen beneden 300 m worden toegestaan op plaatsen waar dit geen negatieve effecten op de Natura 2000-doelen (soorten of habitats van soorten) oplevert. Dit geldt eveneens voor bewegingen boven het Natuurnetwerk. Hierbij moet ook het effect op aanwezige soorten (hoofdstuk 5 van deze kadernota) worden meegenomen.
Voor de Deltawateren geldt deze keuze niet omdat vanuit de Wet natuurbescherming in de Toegangsbeperkingsbesluiten[7] en in het beheerplan Deltawateren 2016-2022 reeds voorwaarden zijn opgenomen. In de Deltawateren is het vliegen met drones mogelijk buiten de rust- en foerageergebieden. In het beheerplan Zwin & Kievittepolder 2017-2023 is nu niets opgenomen over vliegbewegingen beneden de 300 m. De beheerplannen Yerseke & Kapelse Moer, Manteling van Walcheren en Kop van Schouwen zijn in ontwikkeling.

Keuze 5.0: Geen apart beleid formuleren voor vliegbewegingen onder de 1000 voet (300 m) binnen de Zeeuwse Natura 2000-gebieden, exclusief Deltawateren. Dit houdt in dat bij een dergelijke activiteit binnen of in de directe nabijheid van de Zeeuwse Natura 2000-gebieden altijd apart toetsing dient plaats te vinden in het kader van de Wet natuurbescherming ook ten aanzien van het effect op soorten.

[7] Besluit op grond van de Wet natuurbescherming om (delen) van Natura 2000 gebied niet toegankelijk te verklaren.

Keuze 5.1: Om te voorkomen dat iedere vliegactiviteit onder de 300 meter (1000 voet) binnen de Zeeuwse Natura 2000-gebieden (exclusief Deltawateren) en het Natuurnetwerk apart getoetst moet worden, zal het initiatief genomen worden om de natuurgebieden te zoneren. Doel is bepaalde zones aan te wijzen waar deze vliegbewegingen onder voorwaarden zijn toegestaan zonder dat daar een aparte toets hoeft plaats te vinden. Onder vliegbewegingen wordt verstaan: vliegen met modelluchtvaarttuigen (zoals bijvoorbeeld drones, modelvliegtuigen) bestuurd op afstand en het vliegen van personen door middel van hulpmiddelen zoals bijvoorbeeld paragliden of soaren.
Waar mogelijk zal dit beleid in de nog vast te stellen beheerplannen worden opgenomen. Daar waar dit niet mogelijk is, wordt eigenstandig beleid geformuleerd. GS zorgen dat het benodigd ecologisch onderzoek wordt uitgevoerd naar de mogelijke effecten van de vliegactiviteiten onder de 300 m. Het hiervoor benodigde proces wordt na de behandeling van de kadernota in gang gezet. De geschatte kosten voor het onderzoek zijn € 50.000,-.

4.5. Beroepsmatige vaste vistuigvisserij

Beroepsmatige vormen van vaste vistuigvisserij vinden plaats in alle Zeeuwse wateren. Momenteel is voor de Zeeuwse Deltawateren beleid geformuleerd in het beheerplan Deltawateren 2016-2022. Aangezien dit beleid niet overal hetzelfde is en op bepaalde onderdelen uitwerking of verheldering behoeft, hebben we dit thema opgenomen in de startnota. Hieronder is het beleid samengevat zoals dat nu is vastgelegd in het beheerplan Deltawateren 2016-2022 omtrent beroepsmatige vaste vistuigvisserij.

Grevelingen: Beroepsvisserij met vaste vistuigen is in het beheerplan als niet vergunning plichtige activiteit opgenomen. Wel is mitigatie vereist door middel van naleving van het Toegangsbeperkingsbesluit voor de meest kwetsbare gebieden.

Oosterschelde: Beroepsvisserij met vaste vistuigen is in het beheerplan als vergunning plichtige activiteit opgenomen. Binnen de beheerplanperiode van 2016-2022 dient hiervoor apart een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming te worden verleend. Dit is voor de Vereniging van Oosterschelde-, Westerschelde en Voordelta Vissers (OWV) en Vereniging voor Vaste vistuigvissers (VVV) gebeurd. Ook handkokkelvisserij is als vergunning plichtige activiteit opgenomen.

Veerse Meer: Visserij met hokfuiken, schietfuiken, kubben, korven en staand want is als niet vergunning plichtige activiteit opgenomen, hier zijn geen verdere voorwaarden aan gesteld.

Westerschelde & Saefthinge: Beroepsvisserij met vaste vistuigen is in het beheerplan als niet vergunning plichtige activiteit opgenomen. Dit onder de voorwaarden van naleving van het Toegangsbeperkingsbesluit (niet toegankelijke gebieden) en daarnaast dient een afstand van 500 m van vogelconcentraties en 1200 m van op de platen rustende zeehonden te worden aangehouden. Ook handkokkelvisserij is als vergunning plichtige activiteit opgenomen.

Zeeuwse deel Krammer Volkerak: Voor de beroepsvisserij met vaste vistuigen is voor het Krammer Volkerak een vergunning verleend met een looptijd tot 2022.

Voordelta: Beroepsvisserij met vaste vistuigen is in de huidige vorm in het beheerplan 2015-2021 zonder verdere voorwaarden opgenomen mits dit buiten de rustgebieden plaatsvindt.

Vlakte van de Raan: Beroepsvisserij met vaste vistuigen is onder voorwaarden vrijgesteld van vergunningplicht in het beheerplan.

Inmiddels is er voor de Westerschelde tussen betrokken partijen afstemming gaande over een vergunningprocedure voor de locaties die niet binnen de randvoorwaarden van de vergunningsvrije activiteiten van het beheerplan passen. De urgentie voor het formuleren van apart provinciaal beleid voor vormen van vaste vistuigvisserij is er daarom nu niet. Het streven van alle partijen is toe te werken naar opname van beleid in het tweede Beheerplan Deltawateren na 2022 en in het nog op te stellen beheerplan Krammer Volkerak.

Keuze 6.0: Geen apart beleid formuleren voor beroepsmatige vaste vistuigvisserij in alle Zeeuwse deltawateren maar aansluiten bij het Beheerplan Deltawateren 2016-2022. In overleg met betrokken partijen toewerken naar uniform beleid dat opgenomen kan worden in 2e beheerplan Deltawateren voor de periode na 2022 en het nog op te stellen beheerplan Krammer Volkerak. Beperkingen voor de huidige vorm en omvang van vaste vistuigvisserij in de Westerschelde voortkomend uit beheerplan 2016-2022 worden nu nader verkend. Indien mogelijk wordt hiervoor een vergunning verleend met de geldigheidsduur van het 1e beheerplan zodat deze periode via een vergunning kan worden overbrugd.

Keuze 6.1: Apart provinciaal beleid formuleren voor beroepsmatige vaste vistuigvisserij voor alle Zeeuwse Deltawateren vooruitlopend op de 2e beheerplanperiode. Beperkingen voor de huidige vorm en omvang van vaste vistuigvisserij in de Westerschelde voortkomend uit beheerplan 2016-2022 worden nu nader verkend. Indien mogelijk wordt hiervoor een vergunning verleend met de geldigheidsduur van het 1e beheerplan zodat deze periode via een vergunning kan worden overbrugd.

5. Passieve soortenbescherming

Soortenbescherming wordt langs meerdere sporen in het natuurbeleid vormgegeven. Enerzijds door middel van het treffen van fysieke maatregelen in het kader van het beheer van natuurgebieden (zie hoofdstuk 4) en actief soortenbeheer (zie hoofdstuk 3). Anderzijds worden soorten ook direct beschermd via wet- en regelgeving, de zogenaamde passieve soortenbescherming. Door een stelsel van verboden worden dier- en plantsoorten beschermd tegen menselijke handelingen die schadelijk voor ze kunnen zijn. Ook voor die directe wettelijke bescherming zijn provincies verantwoordelijk.

Dit hoofdstuk bevat de kaders van het beleid aangaande (passieve) soortenbescherming en de uitzonderingen die daarop mogelijk zijn (hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming). Dit wetsonderdeel geldt voor de hele provincie, dus niet enkel voor bestaande natuurgebieden of alleen het landelijk gebied. Soortenbescherming – en de uitzonderingen daarop – kunnen zowel buiten als binnen het stedelijk gebied aan de orde zijn.

5.1 Wettelijke grondslag

De passieve soortenbescherming via de Wnb is breed van aard.
Ten eerste heeft iedere persoon een zorgplicht voor alle in het wild levende dier- en plantsoorten en hun directe leefomgeving (art. 1.11 Wnb). Als iemand redelijkerwijs kan vermoeden dat zijn of haar handelen negatieve gevolgen heeft dan moet die persoon daar naar handelen. Dat wil zeggen dit handelen in redelijkheid zo veel mogelijk nalaten of maatregelen nemen om onnodige schade aan dieren en planten te voorkomen.

Voorts kent de Wnb drie beschermingsregimes: de Europese Vogelrichtlijn (VR, incl. conventie van Ramsar) voor alle inheemse vogelsoorten, de Europese Habitatrichtlijn (HR, incl. Verdragen van Bonn en Bern) voor bepaalde overige soorten en een nationaal regime voor nationaal beschermde soorten. Elk van deze beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden. De bepalingen zijn gericht op de bescherming van individuele dieren en planten. Het gaat niet alleen om de dieren en planten zelf, maar ook om eieren, nest- en rustplaatsen. Ook zaken als verstoring, verhandelen, in bezit hebben e.d. zijn verboden.
Hoewel de verbodsbepalingen zijn gericht op de bescherming van individuele planten en dieren, wordt bij de beoordeling van effecten van de ingreep op beschermde soorten gekeken naar de gevolgen voor de instandhouding van de populatie van de betrokken soort.
De Provincie is het bevoegd gezag voor het geven van vrijstellingen en ontheffingen van de wettelijke verbodsbepalingen die dienen tot de bescherming van dier- en plantensoorten. Bij het beoordelen van alle ontheffings- of vrijstellingsmogelijkheden moet getoetst worden aan de voorwaarde dat “geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”. Het begrip gunstige staat van instandhouding vloeit voort uit de Europese richtlijnen en wordt op nationaal niveau van de lidstaat beoordeeld, waarbij het waarborgen van het duurzaam voortbestaan van (deel)populaties op provinciaal niveau kan bijdragen aan het bereiken en het behouden van de gunstige staat van instandhouding op landelijk en uiteindelijk Europees niveau . Redenen tot het verlenen van ontheffing of vrijstelling zijn onder meer beheer en schadebestrijding, bepaalde ruimtelijke ontwikkelingen, onderzoek, onderwijs (educatie) en de opvang van dieren.

Beheer en schadebestrijding komen in hoofdstuk 6 aan de orde en worden hier verder niet besproken. Gedeputeerde Staten kunnen onder voorwaarden ontheffing verlenen van een aantal verboden en Provinciale Staten zijn bevoegd om vrijstelling te verlenen van een aantal verboden via een verordening. Ook bij een ontheffing of vrijstelling blijft de zorgplicht gelden.

5.2. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen

Uitgangspunt bij ruimtelijke ingrepen is dat iedereen zoveel mogelijk moet voorkomen dat werkzaamheden en andere activiteiten leiden tot het overtreden van de in de Wet natuurbescherming opgenomen verbodsbepalingen. Dat betekent dat iedereen die werkzaamheden of activiteiten gaat verrichten op plaatsen waar zich mogelijk beschermde dieren en planten bevinden, de mogelijke aanwezigheid van deze soorten in het plangebied in een vroeg stadium in beeld moet brengen en dit gegeven vooral tijdig moet betrekken in de planvorming. In veel gevallen zal dat betekenen dat een inventarisatie moet plaatsvinden om gedetailleerde en actuele informatie over de aanwezigheid van strikt beschermde soorten beschikbaar te krijgen. Zo kan worden voorkomen dat in een later stadium de aanwezigheid van beschermde soorten tot vertraging van het plan of project leidt.
Bij de planvorming moet dus altijd worden vastgesteld of er in het plangebied beschermde dier- en plantsoorten voorkomen en onder welk van de drie beschermingsregimes (VR, HR of nationaal beschermde soorten) ze vallen. Als er één of meerdere beschermde soorten in het plangebied aanwezig zijn en er één of meer van de wettelijke verbodsbepalingen overtreden zullen worden, dan dient de initiatiefnemer in kwestie een ontheffing aan te vragen, voor zover er geen gedragscode of vrijstelling van toepassing is.

5.2.1. Gedragscode

Diverse overheden en organisaties in ons land hebben een gedragscode Flora- en faunawet. De opstellende overheden en organisaties zijn onder andere Rijkswaterstaat, gemeenten, Unie van Waterschappen, bedrijven, ondernemers en terrein beherende organisaties. De gedragscodes worden in de praktijk opgesteld door overheden en organisaties die vaak dezelfde handelingen verrichten en regelmatig ontheffing zouden moeten aanvragen als zij die handelingen niet volgens een gedragscode zouden uitvoeren. De mogelijkheid om een gedragscode op te stellen is uitdrukkelijk bedoeld als hulpmiddel om de lasten te verminderen.
De voor de komst van de Wet natuurbescherming opgestelde gedragscodes blijven onder de Wet natuurbescherming van kracht. Nieuwe gedragscodes op grond van de Wet natuurbescherming worden door de minister goedgekeurd in overleg met Gedeputeerde Staten. In artikel 3.31 Wet natuurbescherming staan de criteria en voorwaarden waaraan de gedragscode moet voldoen. Bij de gedragscode hoort het goedkeuringsbesluit van de minister. Omdat de gedragscode het karakter heeft van een vrijstelling moet het naleefgedrag daarvan worden gecontroleerd.

Actieve sturing vanuit ministerie en Provincie bij de totstandkoming van een gedragscode is er niet. Het wordt aan initiatieven vanuit andere overheden en organisaties overgelaten, omdat zij daar zelf baat bij hebben.

5.2.2. Vrijstelling

Voor nationaal beschermde soorten kunnen Provinciale Staten bij verordening vrijstelling verlenen van de wettelijke verbodsbepalingen in het kader van ruimtelijke inrichting, of ontwikkeling, of bestendig beheer en

onderhoud. De Wet natuurbescherming biedt deze mogelijkheid niet voor Europees beschermde soorten (VR en HR).
Voor beschermde soorten waarvan de staat van instandhouding goed is, en waarbij er op voorhand geen sprake is van een potentiële aantasting van de staat van instandhouding van de populatie, hebben Provinciale Staten voor regelmatig voorkomende ingrepen in de Verordening Wet natuurbescherming Zeeland 2017 vrijstelling verleend (zie tabel 5.1 verderop, kolom “bestaande vrijstelling ruimtelijke ingrepen”). Hiermee is het onder de Flora- en faunawet geldende beleid voortgezet.
Het betreft een vrijstelling voor het vangen en doden van een aantal algemeen voorkomende (nationaal beschermde) soorten (genoemd in bijlage IV van de Verordening) bij ruimtelijke inrichting of ontwikkeling, bestendig beheer of onderhoud (artikel 6.4), voor activiteiten ter bescherming van weidevogels tegen landbouwwerkzaamheden en vee (artikel 6.5), ter veiligstelling van beschermde kikkers, padden en salamanders tegen verkeer (artikel 6.6) en gebruik van eieren van bastaardkikker, meerkikker en gewone pad voor onderzoek en onderwijs (artikel 6.7).
Dit neemt niet weg dat er sprake is van de eerder genoemde zorgplicht van de initiatiefnemer om een negatief effect van de ingreep op dier- en plantsoorten zoveel mogelijk te minimaliseren.

Criteria voor vrijstelling

Voor regelmatig voorkomende ingrepen, voor beschermde soorten waarvan de staat van instandhouding goed (gunstig) is en waarbij er op voorhand geen sprake is van een potentiële aantasting van de staat van instandhouding (er is geen sprake van een dalende trend), kunnen Provinciale Staten vrijstelling verlenen. Zo kan het voor onderzoek en onderwijs nodig zijn om vogels of andere dieren te vangen of te verstoren. In het verleden is door de minister aan het Vogeltrekstation een ontheffing voor onbepaalde tijd verleend voor het ringen van vogels en aan RAVON en SOVON tijdelijke ontheffingen voor onderzoek naar reptielen, amfibieën en vissen, respectievelijk broedvogels (nest(kast)en). Deze handelingen komen regelmatig voor en tasten de staat van instandhouding van soorten niet aan. Het verlenen van een vrijstelling heeft in dit geval de voorkeur.
De staat van instandhouding van een soort kan er ook toe leiden dat een soort niet langer meer wordt vrijgesteld van de verbodsbepalingen. Zo staan de nationaal beschermde soorten hermelijn en wezel op de Rode lijst als ‘gevoelig’, wat betekent dat de gunstige staat van instandhouding eerder in het geding kan zijn, omdat er sprake is van een dalende trend. Maatwerk via ontheffingverlening heeft dan de voorkeur.

Als deze criteria worden toegepast dan wijzigt de vrijstellingenlijst. In tabel 5.1 is aangegeven hoe de lijst er nu uit ziet en hoe deze wordt als de bestaande vrijstelling opnieuw wordt bezien aan de hand van voornoemde criteria.

Tabel 5.1 schematische weergave keuze vrijstelling

Bestaande vrijstelling ruimtelijke inrichting	Nieuwe vrijstelling ruimtelijke inrichting	Staat van instandhouding/ Rode lijst[8]
Aardmuis	Aardmuis	thans niet bedreigd
Bastaardkikker/Middelste groene kikker	Bastaardkikker/Middelste groene kikker	thans niet bedreigd
Bosmuis	Bosmuis	thans niet bedreigd
Bruine kikker	Bruine kikker	thans niet bedreigd
Bunzing	Bunzing	onvoldoende gegevens
Dwergmuis	Dwergmuis	thans niet bedreigd

[8] Betreft nationale Rode lijsten flora en fauna (2009)

Dwergspitsmuis	Dwergspitsmuis	thans niet bedreigd
Egel	Egel	onvoldoende gegevens
Gewone bosspitsmuis	Gewone bosspitsmuis	thans niet bedreigd
Gewone pad	Gewone pad	thans niet bedreigd
Haas	Haas	thans niet bedreigd
Hermelijn		gevoelig
Huisspitsmuis	Huisspitsmuis	thans niet bedreigd
Kleine watersalamander	Kleine watersalamander	thans niet bedreigd
Konijn	Konijn	niet opgenomen
Meerkikker	Meerkikker	thans niet bedreigd
Ondergrondse woelmuis	Ondergrondse woelmuis	onvoldoende gegevens
Ree	Ree	thans niet bedreigd
Rosse woelmuis	Rosse woelmuis	thans niet bedreigd
Tweekleurige bosspitsmuis	Tweekleurige bosspitsmuis	thans niet bedreigd
Veldmuis	Veldmuis	thans niet bedreigd
Vos	Vos	thans niet bedreigd
Wezel		gevoelig
Woelrat	Woelrat	thans niet bedreigd

Keuze 7.0: bestaande vrijstellingen, zoals opgenomen in de Verordening Wet natuurbescherming Zeeland 2017, handhaven.

Keuze 7.1: vrijstelling verlenen voor regelmatig voorkomende ingrepen, voor beschermde soorten waarvan de staat van instandhouding gunstig of, thans niet bedreigd is en waarbij er op voorhand geen sprake is van een potentiële aantasting van de staat van instandhouding (er is geen sprake van een dalende trend).

5.2.3. Ontheffing

Als er geen vrijstelling is blijft de ontheffingsplicht gelden. Het primaire doel is dat de ontheffing uiteindelijk bijdraagt aan het voortbestaan van de soortenpopulaties en daarmee aan behoud en verbetering van de biodiversiteit.

Criteria voor ontheffing verlening

Ontheffing kan uitsluitend worden verleend indien is voldaan aan drie in de Wet natuurbescherming genoemde criteria:

- Voor alle beschermde soorten waarvoor ontheffing wordt aangevraagd, moet worden aangetoond dat er voor de geplande activiteit geen andere bevredigende oplossing is die minder schade oplevert voor de betreffende soort(en).
- De ingreep kan alleen plaatsvinden als er tegenover de afwijking van het verbod een in de wet genoemd belang staan. De wet geeft voor de verschillende beschermingsregimes aan wat die belangen zijn, zoals belangrijke schade, volksgezondheid of openbare veiligheid of algemeen belang.
- De ingreep mag geen afbreuk doen aan de staat van instandhouding van de soort.

Om een goede inschatting te kunnen maken van de aanwezigheid van beschermde soorten en de mogelijkheden om negatieve effecten te mitigeren is voor een belangrijk deel al informatie beschikbaar, onder meer in de vorm van de kennisdocumenten Soorten en inventarisatieprotocollen. Deze documenten bevatten een grote hoeveelheid informatie over een soort die bij de voorbereiding van een aanvraag, het beoordelen van een aanvraag of het uitvoeren van ruimtelijke ontwikkelingen van belang is.

5.3. Pro-actieve soortenbescherming

Als er beschermde soorten in een gebied aanwezig zijn, zijn ruimtelijke ingrepen soms niet mogelijk als er geen vrijstelling is. De initiatiefnemer kan dan een ontheffing aanvragen. Voor vogels kan bij ruimtelijke ingrepen echter geen ontheffing worden verleend.
Dat kan betekenen dat er op zowel ondernemers als particulieren een zware administratieve last wordt gelegd.
Dit kan worden voorkomen door in het geval van grootschalige (langdurige) ruimtelijke ingrepen actief in te zetten op de soortenbescherming bij de voorbereiding en uitvoering van een plan of project. Dit heet pro-actieve soortenbescherming.
Bij pro-actieve soortenbescherming wordt al in de voorbereidingsfase bekeken welke maatregelen er (vooraf) genomen moeten worden om de negatieve effecten van het initiatief op de betrokken soort zoveel mogelijk weg te nemen (mitigerende maatregelen). Als schadelijke effecten onontkoombaar zijn dient de schade hersteld te worden door elders maatregelen te treffen die de getroffen soort ten goede komen (compenserende maatregelen). De verbodsbepalingen mogen niet worden overtreden tenzij een ontheffing mogelijk is (het zogenaamde nee, tenzij principe).
Voordat een ontwikkeling plaatsvindt moeten er in het geval van pro-actieve soortenbescherming uiteindelijk voldoende mitigerende maatregelen genomen zijn ten gunste van een duurzame instandhouding van een populatie van soorten.

In de Natuurvisie Zeeland 2017-2022 is afgesproken dat de Provincie pro-actieve soortenbescherming i.s.m. andere overheden en ondernemers zal faciliteren en stimuleren. Hiertoe worden in 2017/2018 twee pilots uitgevoerd. Uiteindelijk zou pro-actieve soortenbescherming in Zeeland via een programmatische aanpak kunnen worden uitgerold. Financiering ligt primair bij de baat hebbende partijen.
In afwachting van de resultaten van deze pilots zal op incidentele basis inzet van mitigerende maatregelen plaatsvinden om te voorkomen dat verbodsbepalingen worden overtreden. Daar waar dat niet mogelijk is zal ontheffing moeten worden aangevraagd, die getoetst wordt aan de wettelijke criteria, zoals genoemd onder 5.2.3.1.

5.4. Opvang van dieren

De minister van Economische Zaken was onder de voormalige Flora- en faunawet in alle gevallen bevoegd gezag voor het verlenen van een ontheffing voor de opvang van dieren. Met de inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming zijn Gedeputeerde Staten bevoegd en is de minister nog slechts voor een aantal categorieën van gevallen bevoegd. Als toetsingskader voor de verlening van ontheffingen aan opvangcentra voor het vangen, onder zich hebben en in voorkomend geval weer in de natuur uitzetten van beschermde dieren, maakt de minister gebruik van de "Beleidsregels kwaliteit opvang diersoorten". Deze beleidsregels staan inhoudelijk niet ter discussie. In overleg tussen IPO en het Ministerie is geadviseerd de (rijks)beleidsregels in het kader van ontheffingverlening door Gedeputeerde Staten van overeenkomstige toepassing te verklaren.

Op grond van de Wet natuurbescherming is het verboden een vogel of een ander beschermd dier te vangen, onder zich te hebben en/of te vervoeren. Indien een vogel of ander dier ziek of gewond is kan het nodig zijn om deze te vangen en te vervoeren naar een opvangcentrum of dierenarts. Onder de Wet natuurbescherming is er alleen vrijstelling verleend voor het vangen en vervoeren van een zieke of gewonde vogel of ander dier met een dierenambulance. Aan deze vrijstelling zijn een aantal voorwaarden verbonden.

Zo moet onder andere de vogel of het andere dier binnen twaalf uur worden overgedragen aan een opvangcentrum of dierenarts.
Als iemand nu een zieke of gewonde vogel of ander dier aantreft mag hij of zij deze niet zelf naar een opvangcentrum of dierenarts brengen. Wij vinden dat een ongewenste situatie en zullen iedereen vrijstelling te verlenen voor het vangen, onder zich hebben en vervoeren van een zieke of gewonde vogel of ander dier onder dezelfde voorwaarden die nu al gelden voor de dierenambulance.

6. Jacht beheer en schadebestrijding

Jacht, beheer en schadebestrijding gaan over de benutting van in het wild levende dieren (jacht), het getalsmatig beheer van dierpopulaties die niet tot de jachtwildsoorten behoren (damherten, reeën, ganzen) en het voorkomen en/of bestrijden van schade die wordt veroorzaakt door in het wild levende dieren (bijvoorbeeld vossen, kraaien, spreeuwen).
Over jacht en faunabeheer leven in de samenleving uiteenlopende en uitgesproken opvattingen. Het doden of (niet) beheren van dieren roept vaak heftige emoties op.
Gedeputeerde Staten zijn bevoegd gezag bij het verlenen van ontheffingen en vergunningen voor het doden of beheren van dieren. Een ontheffing of vergunning is specifiek, voor een bepaalde plaats, een bepaalde persoon en vaak voor een beperkte tijd. Provinciale Staten zijn bevoegd tot het verlenen van generieke vrijstellingen. Vrijstelling gelden algemeen, voor iedereen en meestal voor onbepaalde tijd. Het voorhanden zijn van duidelijke richtlijnen en democratisch vastgestelde kaders en criteria helpen bij het uitoefenen van deze taken.
In dit hoofdstuk zal achtereenvolgens ingegaan worden op de organisatie van het faunabeheer, de te hanteren criteria bij wettelijke toetsing en de tegemoetkoming in faunaschade. Tot slot zullen een paar bijzonder aandachtsvelden worden behandeld.

6.1. Organisatie van het faunabeheer

6.1.1. Rol Faunabeheereenheid

Bij de uitvoering van het faunabeheer vervult de Faunabeheereenheid Zeeland (FBE) een belangrijke rol. De FBE initieert, coördineert en faciliteert de uitvoering van beheermaatregelen. Op basis van het door de FBE op- en vastgestelde Faunabeheerplan, wordt uitvoering gegeven aan ontheffingen en vergunningen om dieren te beheren, reguleren en bestrijden. Daarmee ligt de regie over jacht, beheer en schadebestrijding volledig bij de FBE.
De FBE dient zich bij de uitoefening van haar taken te houden aan de bepalingen van de Wet natuurbescherming en het ter zake geformuleerde provinciaal beleid. Toch kent de FBE een – ruime – vrijheid bij het invullen van haar taken. In het faunabeheerplan regelt de FBE de uitoefening van de jacht, het beheer en de schadebestrijding. Zo bepaalt de FBE bijvoorbeeld zelf of er wordt ingegrepen in de stand van damherten, waar dat gebeurt, door wie en wanneer.
Binnen de FBE dient, in overleg tussen de diverse partijen, jagers, terreinbeheerders, natuurbescherming en landbouw, overeenstemming te worden bereikt over de keuze om in te grijpen en de wijze van uitvoering. Dit levert soms spanning op tussen verschillende belangen. Anderzijds kan, bij gebleken overeenstemming, de maatregel ook steunen op draagvlak bij de betrokken partijen. Dit ‘samenspel’ vormt een belangrijke meerwaarde van de FBE.
Belangentegenstellingen binnen de FBE kunnen ook leiden tot blokkades in de uitvoering en het uitstellen of achterwege blijven van noodzakelijke keuzes. Om dit te voorkomen kan voor wat betreft de rol van de FBE ook een keuze worden gemaakt waarbij de Provincie meer bepaalt wat er gebeurt en de FBE ‘slechts‘ uitvoerder is.

In de huidige werkwijze heeft de FBE bepaalde beleidsvrijheid. Om helderheid te hebben in de afbakening van rollen, taken en verantwoordelijkheden tussen de Provincie en de FBE is er begin 2017 een gezamenlijk document[9] opgesteld waarin de rollen, taken en verantwoordelijkheden geregeld zijn.

Keuze 8.0: De FBE heeft een eigen vrijheid bij de invulling van het Faunabeheer voor zover passend binnen de wet en het provinciaal beleid. Zij zijn daarbij niet alleen uitvoerder maar mogen eigen keuzes maken in het hoe, wanneer en waar. Deze keuze komt overeen met de huidige werkwijze.

Keuze 8.1: De rol van de FBE is beperkt tot het uitvoeren van voorgeschreven provinciaal beleid. Er is geen ruimte voor eigen keuzes en invulling; die worden op provinciaal niveau gemaakt. De FBE voert alleen uit wat door de Provincie is bepaald. Bij deze keuze zal de Provincie meer bepalend moeten gaan opereren en kan de taak en omvang van de FBE worden verkleind. Indien voor deze optie gekozen wordt zullen de afspraken uit 2017 tussen Provincie en gemeente herzien moeten worden.

Keuze 8.2: De rol van de FBE wordt nog verder uitgebreid, waarbij ook de Provinciale beleidsvorming bij de FBE wordt neergelegd. Aan deze keuze is wel verbonden dat de FBE (organisatie) moet worden versterkt. Ook in dit geval moeten de afspraken uit 2017 herzien worden.

6.1.2. Samenstelling Faunabeheereenheid

Sinds de inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming, op 1 januari 2017, kent het bestuur van de Faunabeheereenheid vijf leden en een onafhankelijk voorzitter. De leden bestaan uit vertegenwoordiging namens de jacht, de landbouw, de terreinbeherende organisaties, het particulier grondbezit en een maatschappelijke organisatie in huidige situatie (de Dierenbescherming). Daarnaast zijn aan het bestuur adviseurs toegevoegd namens Stichting Het Zeeuwse Landschap, Natuurmonumenten en de Provincie Zeeland. Indien de samenstelling wordt verbreed zou een groter maatschappelijk draagvlak kunnen ontstaan. Nadeel daarvan is dat de verhoudingen binnen de FBE veranderen. Een mogelijke wijziging is een toevoeging van een vertegenwoordiging vanuit de wetenschap of de rechtspraak.
In natuurgebieden voorkomende dieren hebben in veel gevallen een duidelijke invloed op de omgeving. Omgekeerd kan het ook zo zijn dat (schade beperkende) maatregelen in de landbouwgebieden hun weerslag hebben op – het functioneren van – het natuurgebied. Vanwege deze wederzijdse beïnvloeding hebben natuurterreinbeherende organisaties belang bij samenwerking in een faunabeheereenheid. Medewerking vanuit de natuurterreinbeherende organisaties is vaak essentieel voor het slagen van een effectief faunabeheer. Alle natuurterreinbeherende organisaties hebben daarom zitting in het bestuur, maar gezamenlijk hebben de drie natuurterreinbeherende organisaties maar één stem.
Bij de implementatie van de Wet natuurbescherming en het vaststellen van de Verordening Wet natuurbescherming Zeeland 2017, waarin eisen worden gesteld aan de samenstelling van de FBE, vormde dit laatste onderwerp punt van discussie binnen de FBE. Afgesproken was om de invulling van de FBE opnieuw te bezien in deze beleidsnota. Wij stellen echter voor om dat nu, nu de FBE feitelijk net begonnen is, niet te doen.

[9] Samen doen!, rollen, taken en verantwoordelijkheden Provincie en FBE Zeeland, documentnr. 17004086.

Keuze 9.0: Samenstelling van het bestuur blijft zoals die nu is. Dit betekent één zetel voor de jacht, één voor het natuurbeheer, één voor particulier grondbezit één voor de landbouw en één voor de dierenbescherming. Daarnaast kan de FBE adviseurs toevoegen aan het bestuur. Met deze keuze wordt voldaan aan de wettelijke vereisten.

Keuze 9.1: Samenstelling van de FBE dient gewijzigd en verbreed te worden. Een richting en concrete invulling kan door Staten worden geamendeerd waarbij het aan de FBE is om dit te implementeren.

6.1.3. Wildbeheereenheden

De feitelijke uitvoering van het faunabeheer gebeurt in Zeeland door circa 1.200 jagers verenigd in 17 wildbeheereenheden (WBE). De WBE's beschikken over uitgebreide gebiedskennis, hebben ervaring in het faunabeheer en hebben overzicht over wat er in hun werkgebied precies speelt. Ook grondgebruikers en terreinbeheerders kunnen lid worden van een WBE, die de rechtsvorm van een vereniging heeft. In de Wet natuurbescherming hebben de WBE's een meer prominente rol gekregen dan onder de Flora- en faunawet.
De taken van een wildbeheereenheid zijn:

- Uitvoering geven aan het faunabeheerplan.
- Beheerdaden verrichten op grond van de provinciale ontheffing voor beheer.
- Bevorderden dat de aangesloten jachthouders de jacht en de schadebestrijding uitvoeren overeenkomstig het faunabeheerplan en ten dienste van de grondgebruikers. Iedere WBE heeft momenteel een eigen werkgebied van minimaal 5.000 ha.
- De FBE adviseren over de inhoud van de faunabeheerplannen.
- Aanleveren gegevens – op basis van tellingen en een afschotregistratie – ten behoeve van het faunabeheerplan.

De WBE heeft deze taken en verantwoordelijkheden omdat ze streekgebonden zijn. Om de WBE's deze taken effectief te kunnen laten uitvoeren, is in de Wet natuurbescherming voorzien dat alle jachthouders met een jachtakte binnen het werkgebied van een WBE zich bij deze eenheid moeten aansluiten. Dit versterkt het streekgebonden karakter van schadebestrijding, beheer en jacht met het geweer nog verder. De WBE's moeten uitvoering geven aan het door de FBE vastgestelde faunabeheerplan.

Uitbreiding van het takenpakket en de werkzaamheden, verhoging van de efficiency in het faunabeheer en een dreigend tekort aan beschikbare bestuurders vragen om herbezinning over het aantal WBE's en de omvang van hun werkgebied. De Provincie kan hier sturend in optreden door verscherpte eisen te stellen aan de omvang van het werkgebied, zie keuze 1.
Grenzen van WBE's zijn nu veelal gebaseerd op grenzen van jachtvelden. Grenzen van jachtvelden zijn echter aan verandering onderhevig en hoeven geen relatie te hebben met logische geografische begrenzingen. Vooral daar waar het faunabeheer zich over een groter gebied uitstrekt (reeën, ganzen, damherten) is afbakening van werkgebieden op een groter en logischer niveau wenselijk; een afbakening die zich verhoudt met het verspreidingsgebied van de betreffende soorten. In het onlangs opgestelde faunabeheerplan ree zijn daar de zogenaamde geografische eenheden bij gebruikt: Oost Zeeuws Vlaanderen, West Zeeuws Vlaanderen, Reimerswaal, Zuid Beveland, Walcheren, Noord Beveland, Schouwen Duiveland en Tholen en St Philipsland. Afbakening van deze gebieden heeft plaatsgevonden op basis van duidelijke natuurlijke grenzen of (infrastructurele) barrières.

Keuze 10.0: Laten zoals het is. WBE's kennen een minimum (land)oppervlakte van 5.000 ha. Op basis van dit principe hebben we nu in Zeeland ca. 17 WBE's.

Keuze 10.1: Streven naar samenvoeging en schaalvergroting van het aantal WBE's en vragen aan de FBE om dit proces te faciliteren.

6.2. Vrijstelling en ontheffing

Provincies kunnen in bepaalde gevallen vrijstelling of ontheffing van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming geven. Afhankelijk van de beschermingsstatus zijn daar voorwaarden aan verbonden. Voor Europees beschermde soorten (VR en HR) zijn die voorwaarden stringenter dan voor de nationaal beschermde soorten.
Kenmerken van een vrijstelling zijn dat deze algemeen geldt, een beperkt aantal voorwaarden heeft en over een groot grondgebied van kracht is. Het verlenen van vrijstellingen is een bevoegdheid van Provinciale Staten.
Een ontheffing is meer maatwerk, wordt meestal aan één of een beperkte groep van gebruikers verleend en kent meerdere, specifieke en op de betreffende situatie toegesneden voorwaarden. Een ontheffing wordt door Gedeputeerde Staten verstrekt.
Een soort van tussenvariant bestaat in de vorm van een aan de FBE verleende ontheffing. De FBE beschikt voor specifieke situaties over een ontheffing op voorhand. Indien van zo'n situatie sprake is kan de FBE de ontheffing doorschrijven of – tijdelijk – toekennen aan een specifieke gebruiker. De FBE beoordeelt daarbij of er sprake is van de uitzondering of situatie die in de ontheffing is genoemd. Voor veel voorkomende situaties van schades door bepaalde diersoorten, denk aan ganzen, damherten of hazen, is dit in Zeeland momenteel van toepassing.

6.2.1. Vrijstellling

Provinciale Staten kunnen (bij verordening) Europees beschermde vogels en dieren en nationaal beschermde dieren aanwijzen die in de provincie schade veroorzaken. Voorwaarde daarbij is dat deze dieren niet in hun voortbestaan worden bedreigd en dat de betreffende dieren niet al door de minister als 'schadesoort' zijn aangewezen. Daarnaast kan bij verordening worden bepaald dat bepaalde verboden van de Wet natuurbescherming niet van toepassing zijn op één of meerdere van deze soorten, dus waar een zogenaamde vrijstelling voor geldt. De vrijstelling is uitsluitend bedoeld voor grondgebruikers. Grondgebruikers kunnen de toegestane handelingen wel door wildbeheereenheden en jagers, laten uitoefenen. Wanneer soorten op de vrijstellingslijst worden geplaatst, betekent dit dat er geen tegemoetkoming in de schade wordt uitgekeerd.

De vrijstelling wordt verleend voor handelingen op door de grondgebruiker gebruikte gronden of aan door hem gebruikte opstallen. De handelingen moeten dienen ter voorkoming van in het lopende of daarop volgende jaar dreigende schade op deze gronden, in of aan deze opstallen, of in het omringende gebied. De schade waarover gesproken wordt betreft een beperkt aantal in de Wet natuurbescherming genoemde belangen:

- Voor Vogelrichtlijnsoorten gaat het enkel om belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij, wateren, of schade aan wilde flora of fauna.
- Voor Habitatrichtlijnsoorten gaat het enkel om veroorzaakte schade aan de wilde flora of fauna, of natuurlijke habitats, of ernstige schade aan met name gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom.
- Voor de nationaal beschermde soorten geldt geen beperking op de genoemde belangen.

Het verkeren in een gunstige staat van instandhouding en het (met regelmaat) schaden van de wettelijke belangen zijn de criteria om vrijstelling van de verbodsbepalingen te verlenen.
Provinciale Staten van Zeeland hebben, in het kader van de implementatie van de Wet natuurbescherming, voor regelmatig voorkomende schades in de Verordening Wet natuurbescherming Zeeland 2017 reeds vrijstelling verleend (zie tabel 6.2 verderop, kolom “huidige vrijstelling Zeeland”). Hierbij is het onder de Flora- en faunawet geldende beleid voortgezet en zijn geen inhoudelijke wijzigingen in de lijst van soorten aangebracht. Eén van de keuzes in deze kadernota is om deze lijst te handhaven en er geen wijzigingen in aan te brengen.

In de afgelopen jaren zijn voor diverse soorten en situaties ontheffingen verleend (zie tabel 6.1). In de tabel is onderscheid gemaakt tussen individueel en aan de FBE (getal tussen haakjes) verleende ontheffingen. Verschil tussen die beiden is dat individueel verleende ontheffingen beperkt zijn in hun werkingssfeer. Ze gelden voor één of een klein aantal percelen, voor een specifiek genoemde en beperkte groep gebruikers en voor een relatief korte periode. De aan de FBE verleende ontheffingen hebben over het algemeen een werking over de gehele provincie. Aan één aan de FBE verleende ontheffing kunnen honderden gebruikers verbonden zijn. Daarnaast geldt een ontheffing aan de FBE voor meerdere, meestal vijf jaren.

Bij ontheffingen aan de FBE, die over het algemeen voor een periode van 5 jaar zijn verleend, heeft een toets aan de gunstige staat van instandhouding en de in het geding zijnde wettelijke belangen plaatsgevonden. Voor die soorten, waarvoor al gedurende meerde jaren en voor een groot gebied, ontheffing is verleend wordt voorgesteld om die op de vrijstellingslijst te plaatsen. Feitelijk komt dit neer op de soorten waarvoor de FBE al minstens één beheerplanperiode lang een ontheffing heeft. Toevoeging van die soorten aan de vrijstellingslijst vermindert de regeldruk en komt feitelijk overeen met de huidige uitvoeringspraktijk. Deze keuze wordt aan u voorgelegd samen met de keuze voor uitbreiding van soorten op de vrijstellingslijst.

Tabel 6.1 Aantal verleende ontheffingen in Zeeland, individueel verleend/(aan FBE verleend)

Diersoort	Methode	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Haas	Doden	1(1)	(1)	(1)	1/(1)	(1)	(1)
Konijn	Doden	1					
Damhert	Doden	(3)	(3)	1(3)	(2)	(2)	(2)
Ree	Doden	(1)	2/(1)	2(1)	3	5	3
Brandgans	Doden + middelen		7	9(1)	1/(1)	(1)	1/(2)
Canadese gans	Middelen	(1)	(1)	(1)	(1)		(1)
Grauwe gans	Doden + middelen + nesten weghalen	(4)	(4)	(4)	(4)	(3)	(5)
Kolgans	Doden	(3)	(3)	(1)	(1)	(1)	(1)
Smient	Doden	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)
Ekster	Doden		3	2			
Kauw	Middelen	1	4	2	2	4	2
Zwarte kraai	Middelen	1	3		1	3	2
Holenduif	Doden			2	2	3	2
Knobbelzwaan	Doden			1		1	
Spreeuw	Middelen	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)
Zilvermeeuw	Nesten weghalen	3	2	2		1	
Bruine rat/huismuis	Middelen						1
Verwilderde kat	Uitzetten						1

De afgelopen jaren laten de aantalsontwikkelingen van wilde eend (zowel broedvogels als doortrekkers) en spreeuw (alleen broedvogels) een significante afname zien. Inmiddels scoort de wilde eend als broedvogel matig ongunstig en als niet-broedvogel zeer ongunstig op de staat van instandhouding. De spreeuw scoort als broedvogel ook matig ongunstig op de staat van instandhouding. Om deze redenen wordt u, naast toevoeging van de soorten, voorgelegd om soorten met een (matige) ongunstige staat van instandhouding van de vrijstellingslijst te verwijderen.
De smient wordt in de vrijstelling niet voorgesteld omdat deze een ongunstige staat van instandhouding kent.

Tabel 6.2: schematische weergave keuzes voor vrijstellingenlijst

Landelijk vrijgesteld	Huidige vrijstelling Zeeland	Nieuwe vrijstelling, weergave keuze 1	Staat van instandhouding[10]
Canadese gans			Gunstig
houtduif			Matig ongunstig tot gunstig
kauw			Matig ongunstig
konijn			Niet vastgesteld, inschatting gunstig
vos			Niet vastgesteld, inschatting zeer gunstig
zwarte kraai			gunstig
	spreeuw		Matig ongunstig tot gunstig
	wilde eend		Matig ongunstig tot zeer ongunstig
		brandgans	Gunstig
		grauwe gans	Gunstig
		kolgans	Gunstig
		haas	Gunstig
		damhert	Niet vastgesteld, inschatting gunstig

Keuze 11.0: Laten zoals het nu is, de huidige vrijstellingslijst, zoals opgenomen in de Verordening Wet natuurbescherming Zeeland 2017, handhaven (zie tabel 6.2 - 2e kolom).

Keuze 11.1: De vrijstelling aanpassen aan de hand van de criteria:
- Diersoorten kunnen alleen worden opgenomen indien zij verkeren in een gunstige staat van instandhouding en er geen sprake is van een dalende trend;
- Diersoorten kunnen alleen worden opgenomen indien zij de in de wet genoemde belangen met regelmaat (meerdere achtereenvolgende jaren) schaden.

6.2.2. Ontheffing

[10] De staat van instandhouding van verschillende soorten is gebaseerd op de landelijke gegevens en zo nodig op basis van de regionale gegevens, zoals reeds bekend bij verleende ontheffingen van de afgelopen jaren. De wilde eend vertoont een negatieve trend, waardoor deze is gekwalificeerd op matig ongunstig tot zeer ongunstig.

Voor soorten met een ongunstige staat van instandhouding en/of waar sprake is van incidentele ingrepen blijft de ontheffingsplicht gelden, rekening houdend met de in de Wet natuurbescherming genoemde beschermingsregimes, ontheffingsgrondslagen en de hierna te noemen criteria. Het primaire doel is dat de ontheffing uiteindelijk bijdraagt aan het voortbestaan van de soortenpopulaties en daarmee aan behoud en verbetering van de biodiversiteit.

Ontheffing kan uitsluitend worden verleend indien is voldaan aan drie in de Wet natuurbescherming genoemde criteria:

- Voor alle beschermde soorten waarvoor ontheffing wordt aangevraagd moet worden aangetoond, dat er voor de geplande handeling geen andere bevredigende oplossing is die minder schade oplevert voor de betreffende soort(en).
- De ingreep kan alleen plaatsvinden als er tegenover de afwijking van het verbod een in de wet genoemd belang staat. De wet geeft voor de verschillende beschermingsregimes aan wat die belangen zijn zoals belangrijke schade, volksgezondheid of openbare veiligheid of algemeen belang.
- De ingreep mag geen afbreuk doen aan de staat van instandhouding van de soort.

Ontheffingen zullen bij voorkeur alleen afgegeven worden op basis van een goedgekeurd faunabeheerplan. In het faunabeheerplan dient een onderbouwing gegeven te worden van bovenstaande criteria en dient nauwkeurig aangegeven te worden voor welke handelingen men ontheffing vraagt. In uitzonderingsgevallen kan ook individueel ontheffing worden verleend.

6.3. Jachtsluiting bij bijzondere weersomstandigheden

Ten gevolge van bijzondere weersomstandigheden kan het wild minder weerbaar zijn. Langdurige koude waarbij open water bedekt is met ijs, de onbereikbaarheid van voedsel ten gevolge van sneeuwbedekking, concentratie van wild op hogere gronden bij inundatie en (gedeeltelijke) verlamming als gevolg van besmetting met botulisme in perioden van langdurige
warmte kunnen in dit verband genoemd worden.

Om in dit soort situaties overmatige benutting of, in geval van schadebestrijding, onevenredige reductie van niet of minder weerbare individuen te voorkomen, kunnen Gedeputeerde Staten de jacht voor een bepaalde periode sluiten.

In de afgelopen 15 jaar is het enkele keren voorgekomen dat de jacht, meestal als gevolg van sneeuwval, voor een korte periode gesloten werd. Ook in de toekomst zullen Gedeputeerde Staten van deze mogelijkheid gebruik maken. In de uiteindelijke beleidsnota natuurwetgeving zullen de criteria waarop sluiting van de jacht plaatsvindt worden weergegeven.

6.4. Jacht op provinciaal eigendom

De Provincie voert het privaatrechtelijk beheer over een groot aantal wegen en verschillende wateren in de provincie. Daaraan liggende overhoeken, singels en beplantingen maken daar onderdeel van uit. Jacht vormt op deze eigendommen, mede vanwege hun geringe omvang en langgerekte vorm, geen zelfstandige functie. De beplantingen kunnen wel belangrijke aantallen, aan de landbouw schade toebrengende dieren, zoals houtduiven, herbergen. In voorkomende gevallen zal de jacht daarom worden verhuurd.

Ook het Kavelruilbureau, onderdeel van de provinciale organisatie, beschikt over een flink areaal (ruil)gronden. Veel van deze gronden zijn maar een korte tijd in bezit van de Provincie. Verhuur van de jacht op deze gronden is vaak meerjarig geregeld en wordt niet beëindigd ten tijde van het provinciaal bezit. Sporadisch komt het voor dat huur door de Provincie opnieuw moet worden gevestigd. Tenzij de gronden op korte termijn worden vervreemd wordt de jacht, door tussenkomst van de lokale Wildbeheereenheid, opnieuw verhuurd.

6.5. Tegemoetkomingen in schade

In de Wet natuurbescherming is bepaald dat Gedeputeerde Staten in voorkomende gevallen tegemoetkomingen verlenen in geleden schade door natuurlijk in het wild levende, beschermde vogels als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, of van beschermde dieren die worden genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern, bijlage I bij het Verdrag van Bonn of de bijlage, onderdeel a, bij deze wet.

Bij de tegemoetkomingen in schade ligt de nadruk momenteel volledig op het vergoeden van opgetreden schade. Dit is achteraf, nadat de schade zich al heeft voorgedaan.
Omwille van een goede oogst en van een beteugeling van kosten zien zowel de grondgebruiker als de overheid liever dat de schade zich niet voordoet. Om die reden worden ook ontheffingen gevraagd en verleend voor de uitvoering van schade beperkende maatregelen. Maar ook dan is er al sprake van - beginnende - schade. Bovendien worden hiermee dieren verontrust of gedood.
Nog beter is het om te investeren in preventie, het zorgen dat er zich überhaupt geen schade voor kan doen. Afschermen van teelten met netten of het weren (verjagen) van dieren kunnen in dit kader worden genoemd.
Voorbeelden hiervan zijn de afscherming van appels en peren met (vogel)netten. Door slimme combinaties kan hiermee ook hagelschade worden voorkomen. Door gebiedsgericht en gecoördineerd verjaging van ganzen uit te voeren en ganzen in natuur- en ganzenrustgebieden ongemoeid te laten kunnen dieren worden geconcentreerd op daarvoor bedoelde locaties. De Provincie kan dit soort maatregelen met behulp van subsidies stimuleren.

Keuze 12.0: Het systeem van schadetegemoetkomingen ongewijzigd voortzetten door te voorzien in – gedeeltelijke – vergoeding van geleden schade.

Keuze 12.1: Om maatregelen te treffen ter voorkoming van schades wordt voorgesteld jaarlijks € 100.000 beschikbaar te stellen voor een subsidieregeling t.b.v. de landbouw. Daarnaast optredende schade blijven vergoeden.

Voor de tegemoetkomingen in schade hebben Gedeputeerde Staten beleidsregels vastgesteld. In IPO-verband hebben de gezamenlijke provincies ervoor gekozen het verlenen van tegemoetkomingen in faunaschade te mandateren aan de uitvoeringsorganisatie BIJ12. Uit oogpunt van efficiëntie heeft een landelijke uitvoering met één loket en gebundelde kennis de voorkeur. Daarnaast wordt uniformiteit in de uitvoering en rechtsgelijkheid over heel Nederland nagestreefd. De beleidsregels van de verschillende provincies kennen om die reden een grote mate van gelijkluidendheid. Bestuurlijk is er tussen de provincies afgesproken dat er alleen verschil in provinciale regels kan zijn voor wat betreft de hoogte van het eigen risico en het al dan niet vragen van een behandelbedrag bij verzoeken tot tegemoetkoming van schade.
Bij de totstandkoming van de Natuurvisie is op dit vlak al een keuze gemaakt. De vergoedingsregeling voor wildschade is conform het 0-based begrotingsbesluit: schade die redelijkerwijs niet te voorkomen is wordt door de overheid vergoed volgens de landelijke lijn, ongeacht of aan het voorkomen van die schade (beleidsmatige) beperkingen zijn gesteld (landbouwschade wordt in principe vergoed).

Impliciet is aan deze keuze verbonden dat zaken landelijk afgestemd worden en er een vergaande mate van uniformiteit in de beleidsregels zit. Besluitvorming over de beleidsregels is en blijft om die reden aan

GS. Variëren in het eigen risico behoort volgens de afspraken echter wel tot de mogelijkheden en PS kunnen daarbij richting geven.
De mate van schadeloosstelling vormt een belangrijke prikkel bij het al dan niet treffen van schade beperkende maatregelen. Bij (nagenoeg) volledige schadevergoeding is de prikkel voor boer en jager om schade beperkende maatregelen (verjagen en bejagen) te nemen minder dan wanneer slechts een deel van de schade wordt vergoed.
Nagenoeg alle partijen (van landbouw tot natuur) zijn het oneens met de voorgestelde keuze en kiezen voor keuze 13.0 waar het huidige beleid wordt gecontinueerd. GS hebben besloten de voorkeurskeuze te wijzigen naar 13.0.

Keuze 13.0: De vergoeding bij schade blijft zoals het nu is, op 95% van de getaxeerde schade.

Keuze 13.1: In de hoogte van de vergoeding wordt differentiatie aangebracht. Voor schades van diersoorten waar ontheffing van de verbodsbepalingen is verleend wordt de vergoeding teruggebracht. Dit kan vergelijkbaar aan Friesland, waar de tegemoetkoming in de schade naar 80% van de schade is teruggebracht. GS zal dit doorvoeren na een overgangsperiode van 2 jaar, wanneer ook de resultaten van de stimuleringsregeling (keuze 12) hun effect hebben. Voor schades waar geen ontheffing voor de schadeveroorzakende diersoort is of wordt verleend blijft de vergoeding op 95%. Dit levert op termijn een besparing op die kan oplopen tot € 120.000,-

Keuze 13.2: als keuze 1 maar dan zonder overgangsperiode.

6.6. Ganzen, hoefdieren en predatoren

6.6.1. Ganzen

Ganzen, en in het bijzonder trekkende ganzen, vormen een belangrijke natuurwaarde in Nederland en in Zeeland. In de wintermaanden verblijven grote aantallen ganzen, die in Noordwest-Europa en Azië broeden, in Nederland. Zeeland vormt, naast Friesland, Noord- en Zuid-Holland en Gelderland een belangrijk overwinteringsgebied. Vele duizenden ganzen verblijven gedurende de winter in onze provincie. In internationaal (Europees) verband zijn afspraken gemaakt over de bescherming van vogels. Vooral ten aanzien van trekkende vogels hebben lidstaten een inspanningsverplichting voor een duurzame instandhouding.
Ook in de zomermaanden komen ganzen in onze provincie voor. De grauwe, brand- en Canadese gans komen hier tot broeden en tot reproductie.
Ganzen zijn planteneters. Zowel de trekkende als de broedende ganzen veroorzaken tijdens hun verblijf in Nederland schade aan landbouwgewassen. Deze schade is aanzienlijk (enkele honderdduizenden euro's per jaar) en fluctueert over de jaren heen genomen aanzienlijk in omvang. Vanwege schade aan dit economisch belang worden ganzen in Zeeland verjaagd en bejaagd.
Op grond van populatieomvang, kwetsbaarheid, onderscheid in trek- en standvogels zijn verschillende beleidskeuzes gemaakt ten aanzien van de in onze provincie voorkomende ganzen. Een hoofdonderscheid is gemaakt tussen de trekkende en de hier broedende ganzen. Verder bestaat er, vanwege de kwetsbaarheid, onderscheid tussen de verschillende soorten.

Tabel 6.3 populatieomvang en trend van ganzen

	trekvogels			broedvogels	

soortnaam	Populatie-omvang[11]	trend[12]		Populatie-om-vang[13]	trend[14]
Grauwe gans	54.742	--		12.345	-/+
Kolgans	41.232	-		5	n.v.t.
Toendrarietgans	9.973	-/+		0	n.v.t.
Rotgans	24.289	-/+		19	n.v.t.
Brandgans	62.845	++		4.193	++
Canadese gans	2.300	++		4.037	++

Sterk negatief --, negatief -, stabiel -/+, toenemend +, sterk toenemend ++

Trekkende ganzen

Voor de trekkende ganzen heeft Zeeland een instandhoudingsplicht. De trekkende ganzen wordt rust geboden in de wintermaanden (november-februari). Op niet schadegevoelige gewassen (grasland), in natuurgebieden en binnen speciaal daarvoor ingestelde ganzenrustgebieden mogen de ganzen niet worden bejaagd en worden zij met rust gelaten. Buiten deze gebieden is schadebestrijding en afschot mogelijk. De toendrarietgans en rotgans worden vanwege hun relatief kleine populatieomvang in het geheel niet bejaagd. De brandgans wordt niet bejaagd in de periode vóór 1 mei en na 1 november.
In de ganzenrustgebieden wordt de ganzen (met name kol- en grauwe gans) langer rust geboden (van 1 november tot 1 april). Dit om de dieren voldoende op te laten sterken voor hun terugtocht naar de broedgebieden in het hoge noorden. Agrariërs met gronden in deze rustgebieden krijgen privileges. Zij betalen geen behandelbedrag voor een aanvraag om schadetegemoetkoming bij het Faunafonds, krijgen 100% van de schade vergoed en krijgen bovenop de schadevergoeding een bonus van € 50 per ha beschadigd gewas. In Zeeland is in totaal 16.500 ha rustgebied aangewezen, waarvan net iets meer dan de helft is gelegen op agrarische gronden en het overige in natuurgebieden.

Het huidige beleid, zoals hierboven verwoord, is tot stand gekomen in overeenstemming met alle betrokken partijen: jagers, landbouw, natuurterrein beherende organisaties, Zeeuws Particulier Grondbezit, Faunabeheereenheid en Vogelbescherming. Dit is bekrachtigd in het zogenaamde Ganzenakkoord en is eind 2014 in werking getreden.

Keuze 14.0: Het beleid voor trekkende ganzen wordt ongewijzigd voortgezet. Er wordt een periode van winterrust aangehouden, voor grauwe gans van 1/11 tot 15/2, voor kolgans van 1/11 tot 1/4 en voor brandgans van 1/11 tot 1/5. Binnen deze periode worden ganzen niet bejaagd, uitgezonderd kol- en grauwe gans op kwetsbare gewassen (alle landbouwgewassen behalve blijvend grasland).
Er blijven rustgebieden, ter grootte van ca 16.500 ha, waar ganzen tot 1 april ongestoord kunnen verblijven.

Keuze 14.1: Als keuze 0 met uitzondering van de brandgans. De winterrustperiode van de brandgans wordt teruggebracht van 1/11 tot 1/4. Na 1 april zal hetzelfde beleid gelden als voor de overzomerende

[11] Gemiddelde seizoen maximum in Zeeland over de periode 2011-2016, bron SOVON
[12] Afgelopen 10 jaar
[13] Broedvogeltelling 2015, bron SOVON
[14] Periode 2009-2015

brandgans. Wijziging van deze periode geeft mogelijkheden om brandganzen ruimer te bejagen en daarmee schade te beperken. Deze ganzensoort laat een sterke groei in aantal zien en ook de schade die zij aan de landbouw toebrengt wordt alsmaar groter.

Broedende ganzen

Broedende ganzen verblijven het gehele jaar door in Nederland (Zeeland). Ze worden ook wel zomerganzen of jaarrond verblijvende ganzen genoemd. Feitelijk zijn het - voor een deel - dezelfde soorten als de trekkende ganzen, met het verschil dat de broedende ganzen hier het gehele jaar door verblijven. Broedende ganzen zijn minder kwetsbaar dan hun trekkende soortgenoten en er gelden geen bijzondere instandhoudingsverplichtingen voor. Uiteraard genieten ook de broedende ganzen wettelijke bescherming en behoort ieder bevoegd gezag (Provincie) zorg te dragen voor een duurzame staat van instandhouding. Broedende ganzen verblijven veel in natuurgebieden. Een waterrijke omgeving, met riet om in te broeden en grasland om te foerageren, vormt een ideaal biotoop voor de ganzen. Na de zomerrui en wanneer de jongen vliegvlug zijn verspreiden ze zich over een ruimer gebied. Eiwitrijke landbouwgewassen vormen dan een gewilde dis. Deze 'uitstapjes' leiden tot aanzienlijke economische schade in de landbouw.

Tabel 6.4 Landbouwschade zomerganzen

Soortnaam	Populatieomvang 2017 [15]	Trend	Streefstand	Getaxeerde landbouwschade 2017 [16]	Aantal geschoten dieren 2017 [17]	Aantal vernielde nesten 2017 [17]
Grauwe gans	16.743	-/+	10.000	€ 25.609,-	7511	872
Brandgans	4.561	++	2.300	€ 21.669,-	1715	0
Canadese gans	4.570	++	minimaal	€ 640,-	1261	0
Nijlgans	906	++	minimaal	onbekend	0	0
Overige[18]	311	-/+	nvt	onbekend	0	0

Omdat broedende ganzen schade aan de landbouw berokkenen worden ze al lange tijd bestreden. Al vanaf de jaren 90 van de vorige eeuw wordt in Zeeland ontheffing verleend om broedende ganzen te verstoren, te schieten en te vangen. In het Ganzenakkoord (een afspraak over het ganzenbeheer tussen de

[15] Bron: SOVON: rapport zomerganzen in Zeeland in 2017

[16] Bron: BIJ12 Faunafonds; uitgaande van zomerperiode zoals die werd aangehouden vóór het Ganzenakkoord, dus m.b.t. Grauwe gans 1 april tot 1 oktober, Brandgans 1 mei tot 1 oktober en Canadese gans 1 april tot 1 oktober.

[17] Bron: Faunabeheereenheid Zeeland

18 rotgans, knobbelgans, kleine rietgans, soepgans, Indische gans, sneeuwgans, roodhalsgans, keizergans, hybride

landbouw, jagers, terreinbeheerders en provinciale overheid) zijn afspraken gemaakt over de reductie van het aantal ganzen en reductie van de schade. Daarbij zijn streefstanden voor de grauwe gans en brandgans bepaald. Uit een tussenevaluatie van dit beleid is gebleken dat de populaties groeien en dat ook de schade nog toeneemt. Ondanks dat er zeer ruime mogelijkheden voor bestrijding voorhanden zijn, blijft reductie van de aantallen ganzen achter.

Keuze 15.0: Het beleid en beheer van broedende ganzen blijft zoals het nu is. Er wordt ingezet op reductie van de populaties. Maatregelen worden beschreven in een faunabeheerplan en, op basis van ontheffingen, uitgevoerd door jagers en terreinbeheerders [19].

Keuze 15.1: Als keuze 0 maar de maatregelen worden niet uitgevoerd op basis van een ontheffing maar, voor zover mogelijk, 'vrijgesteld'. De facto komt dit er op neer dat grauwe gans en brandgans vrijgesteld worden van het verbod om hun nesten te vernielen, op het doden en het vangen met vangkooien.

6.6.2. Hoefdieren (evenhoevigen)

In Zeeland komen momenteel twee in het wild levende soorten hoefdieren (evenhoevigen) voor: ree en damhert. Verder is er in de afgelopen jaren een enkele incidentele melding van wild zwijn geweest.
Tussen ree en damhert bestaan aanzienlijke verschillen, zowel qua uiterlijk als in gedrag en voedselpatroon. Het zijn de grootste in het wild levende zoogdieren in Zeeland. Een ontmoeting met deze dieren leidt vaak tot verwondering bij de natuurbezoeker. De automobilist die plots zo'n dier voor zich ziet opduiken is niet aangenaam verrast.
Het is vooral de impact die hoefdieren hebben op hun omgeving die roept om beheer. Onveilige verkeerssituaties door overstekende dieren, vraatschade aan landbouwgewassen en, in uitzonderlijke gevallen, de negatieve gevolgen van overbegrazing op de natuur, kunnen redenen zijn voor getalsmatig beheer en -selectief - afschot van hoefdieren.
Anderzijds horen hoefdieren ook bij een volmaakt ecosysteem. Zij vervullen een rol in ecologische processen. Onder andere door begrazing van vegetaties en ze kunnen daarbij de inzet van landbouwhuisdieren in de natuur (deels) vervangen.
Al veel jaren vindt beheer van ree en damhert in Zeeland plaats. Dit beheer is niet onomstreden. Met regelmaat wordt dit onderbroken vanwege gerechtelijke procedures en vernietiging van genomen besluiten.

Ree

Reeën komen in de gehele provincie voor. Zowel hun aantal als verspreiding neemt nog altijd toe. Dit is een landelijke maar ook een provinciale trend. Reeën kennen om die reden een gunstige staat van instandhouding.
Onder het vigerend beleid zijn voor reeën leefgebieden benoemd waar de dieren in principe ongemoeid gelaten worden (de duinen en de bosaanplant op Walcheren, Schouwen, rond het Veerse Meer en op de recent drooggevallen gronden in Grevelingen en Krammer-Volkerak). Buiten die leefgebieden kennen we voor reeën volgens het huidige beleid geen instandhoudingsdoel. Dit omdat de aanwezigheid van reeën

[19] In deze keuze zit deels overlap met die uit paragraaf 6.2.1. In paragraaf 6.2.1 is er al een keuze gemaakt om de grauwe gans en brandgans op de vrijstellingslijst te plaatsen. Indien PS besluiten om een andere dan de voorkeurskeuze te kiezen werkt dit door in de voorkeurskeuze bij 6.2.1.

conflicteert of kan conflicteren met het optreden van schade aan de landbouw en belangen van verkeersveiligheid.
Dit beleid is niet volledig gerealiseerd. Reeën hebben zich inmiddels verspreid over de gehele provincie. Enerzijds omdat (wild)beheerders het nastreven van een minimale stand buiten de leefgebieden niet ondersteunen en anderzijds omdat ontheffing voor afschot/beheer door tegenstanders zijn aangevochten en in gerechtelijke procedures zijn gestrand.
Kijkend naar de wettelijke belangen die in Zeeland door de aanwezigheid van reeën worden geschaad kunnen feitelijk alleen bij de verkeersveiligheid overtuigende argumenten worden gegeven. Het aantal aanrijdingen met reeën is gestegen van 114 in 2010 naar 200 in 2016 [20]. Van het optreden van schade aan landbouwgewassen, voornamelijk schade aan de fruitteelt, is slecht incidenteel en zeer lokaal sprake.

Het beheer van reeën wordt vormgegeven op basis van een faunbeheerplan. Daarin worden de belangen die zijn geschaad benoemd en onderbouwd, worden de te nemen maatregelen beschreven en wordt aangegeven door wie en hoe de uitvoering wordt ingevuld. De maatregelen worden geformaliseerd in een ontheffing. Dit is kwetsbaar omdat ontheffingen vatbaar zijn voor bezwaar en beroep. Vanwege geschorste en vernietigde ontheffingen heeft het beheer de afgelopen jaren maar beperkt plaats kunnen vinden. Om die reden is het ree in paragraaf 6.2.1 niet op de vrijstellingslijst opgenomen.

Recent hebben GS het Faunabeheerplan Ree goedgekeurd dat overeenkomt met voorkeurskeuze 16.1. Dit is door diverse partijen terecht opgemerkt. De bovenstaande tekst van de kadernota die ter inzage heeft gelegen is daarmee achterhaald en de voorkeurskeuze van GS wordt gewijzigd van 16.0 naar 16.1.

Keuze 16.0: Het huidige beleid continueren. De duinen en de bosaanplant op Walcheren, Schouwen, rond het Veerse Meer en op de recent drooggevallen gronden in Grevelingen en Krammer-Volkerak bestempelen als leefgebied en reeën daar - in principe - ongemoeid laten. Buiten deze leefgebieden geen aanwezigheid van reeën nastreven (nul-stand). Het beheer uitwerken in een faunabeheerplan en formaliseren in een ontheffing.

Keuze 16.1: Gelet op het feit dat het nastreven van een minimale stand buiten de leefgebieden door de beheerders niet wordt ondersteund, heel Zeeland bestempelen als leefgebied voor reeën. Beheer uitvoeren op basis van een faunabeheerplan en formaliseren in een ontheffing.

Damhert

Populaties van damherten komen we in Zeeland in drie gebieden tegen: De Manteling van Walcheren, de Kop van Schouwen en op het eiland de Haringvreter in het Veerse Meer. Alle populaties damherten in Zeeland zijn ontstaan door, al dan niet bewuste, ontsnapping uit gevangenschap. De populaties damherten bestaan al langere tijd. De oudste, die van de Manteling van Walcheren, dateert van halverwege de vorige eeuw. De populatie op de Haringvreter is het meest recent ontstaan.
Damherten vervullen een nuttige functie in de natuur. Als natuurlijke grazer zorgen ze voor een gevarieerde vegetatiestructuur en remmen ze de vorming van struweel en bosopslag. Met name in de duinen ondersteunen ze het beheer dat zich richt op het tegengaan van verbossing. Bij een te hoge graasdruk kan deze nuttige functie echter omslaan naar een negatief effect op kwetsbare vegetatietypen en ten koste

[20] Bron Faunabeheerplan 2018-2023

gaan van de bloemvorming en daarmee de insectenrijkdom. Ook kunnen bij (te) hoge dichtheden uitstralingseffecten ontstaan naar de omgeving: schade aan landbouwgewassen, hinder in de bebouwde woonomgeving en gevaar voor het verkeer.
De aanwezigheid van damherten heeft ook recreatief een toegevoegde waarde. Een ontmoeting met damherten tijdens een wandeling leidt tot verwondering bij het publiek. De rituelen tijdens de bronst vormen een extra aantrekkingskracht voor recreanten en bezoekers om op zoek te gaan naar damherten. Speciale damhertenexcursies trekken steevast veel mensen.

De populaties in de Manteling van Walcheren en op de Kop van Schouwen worden getalsmatig beheerd. Door middel van afschot worden de aantallen daar op een gewenst niveau gebracht, zodanig dat een duurzame populatie in stand wordt gehouden. De na te streven aantallen zijn afgestemd op de ecologische draagkracht van het gebied en ongewenste effecten, zoals schade aan (landbouw)gewassen en hinder voor het verkeer, op de omgeving. Beheer vindt plaats op basis van een faunabeheerplan en wordt uitgevoerd onder auspiciën van de Faunabeheereenheid. De populatie op de Haringvreter wordt (nog) niet getalsmatig beheerd.
Buiten de drie genoemde gebieden geldt momenteel een 'nulstandbeleid'. Dit houdt in dat damherten niet getolereerd worden en dat verdere verspreiding of vestiging niet wordt nagestreefd.
Net als bij de ree is ook het beheer van damherten niet onomstreden. Ook hier wordt veelvuldig geprocedeerd en zijn de afgelopen jaren verleende ontheffingen aangevochten. In tegenstelling tot de procedures bij ree zijn de verleende ontheffingen voor damhert wel in stand gebleven.
Aan u worden de volgende keuzes voorgelegd.

Keuze 17.0: Handhaving van de huidige situatie; behoud van drie leefgebieden voor damherten in Zeeland: de Manteling van Walcheren, de Kop van Schouwen en de Haringvreter. Binnen deze gebieden vindt getalsmatig beheer plaats op basis van een ontheffing en een daaraan ten grondslag liggend faunabeheerplan. Buiten de drie leefgebieden wordt een nulstand nagestreefd op basis van een ontheffing [21].

Keuze 17.1: Als keuze 0 met dien verstande dat beheer niet plaatsvindt op basis van een ontheffing maar op grond van een vrijstelling.

Wild zwijn

Wilde zwijnen komen (nog) niet voor in Zeeland. In 2008 zijn enkele exemplaren waargenomen op de Schotsman en Noord-Beveland. Vermoedelijk zijn ze uitgezet of uit gevangenschap ontsnapt. Kort daarop waren de dieren weer verdwenen. Het wilde zwijn is bezig aan een opmars in Nederland en België. Hoewel er een nulstandsbeleid wordt gevoerd weet de soort zich in de provincie Noord-Brabant steeds verder naar het westen te verspreiden. Er zijn al waarnemingen rond Tilburg en onder Breda.
Vanuit België is ook een opmars waarneembaar. Net onder Brugge bevindt zich al vele jaren een stabiele populatie. Net over de grens bij Overslag (Zeeuws-Vlaanderen) zijn recent losse waarnemingen gedaan. Toekomstige vestiging in Zeeland is daarmee niet ondenkbeeldig.

[21] In deze keuze zit deels overlap met die uit paragraaf 6.2.1. In paragraaf 6.2.1. is er al een keuze gemaakt om damhert op de vrijstellingslijst te plaatsen. Indien PS hier besluiten om een andere dan de voorkeurskeuze te kiezen werkt dit door in de voorkeurskeuze bij 6.2.1.

Zwijnen kunnen een ware ravage aanrichten op landbouwpercelen waar ze wroetend naar voedsel de hele zaak om kunnen ploegen. Ook in de openbare ruimte, op sportvelden of in plantsoenen, en in particuliere tuinen kunnen ze veel schade aanrichten. Een andere belangrijke reden om verspreiding van zwijnen te beteugelen is dat ze verspreider kunnen zijn van de klassieke varkenspest en daarmee een ernstige bedreiging vormen voor de (intensieve) veehouderij.
Overeenkomstig de keuzes in de Natuurvisie worden vrij levende populaties zwijnen in Zeeland niet nagestreefd.

6.6.3. Predatoren

Predatoren, ook wel natuurlijke vijanden genoemd, bejagen, doden en eten andere dieren op om in hun voedselbehoefte te voorzien. Predatoren komen wijdverbreid en in grote diversiteit voor in de natuur. Veel insecten (o.a. libellen en sluipwespen), vogels (o.a. uilen, sperwers en reigers) en zoogdieren (o.a. marters, spitsmuizen en egels) zijn predator. Zij zijn voor hun voedsel afhankelijk van andere dieren als voedselbron.
Predatoren vervullen een nuttige functie in de natuur. Ze hebben over het algemeen een gunstig effect op de diversiteit aan soorten, zorgen voor een – natuurlijk – evenwicht en houden prooidierpopulaties gezond. Predatoren kunnen ook bijdragen aan natuurlijke plaagbestrijding en het beperken van overlast of schade aan economische belangen. Zo is het tegenwoordig gebruikelijk om sluipwespen in te zetten als natuurlijk plaagbestrijders in de fruitteelt. En vossen dragen bij aan het intomen van populaties ganzen.
Toppredatoren zoals de vos, lynx of wolf hebben zelf geen natuurlijke vijanden. Hun aantal wordt gereguleerd door sterfte bij een tekort aan voedsel. Bij toppredatoren zie je een natuurlijk regulatiesysteem van een kleiner wordend aantal jongen bij voedselschaarste.
Predatoren horen bij de natuur. Ze maken een natuurlijk systeem compleet. Hun aanwezigheid wordt in zijn algemeenheid dan ook toegejuicht. Aanwezigheid van predatoren zal in het Zeeuwse natuurbeleid waar mogelijk worden gestimuleerd. Daar waar hun aanwezigheid negatieve gevolgen met zich meebrengt ligt dit anders. Over twee predatoren zullen we daarom verder uitweiden: de vos en de wolf.

De vos

De vos is relatief gezien een nieuwkomer in Zeeland. Hoewel er ook al waarnemingen zijn vanuit halverwege de vorige eeuw (Atlas v.d. Ned. Zoogdieren 1992), is de vos pas begin 21e eeuw met een forse opmars gekomen. De soort komt nagenoeg in heel Zeeland voor. Zwaartepunten liggen in Zeeuws-Vlaanderen, de hals van Zuid Beveland en Tholen- St Philipsland. Schouwen-Duiveland is voor het grootste deel nog vos vrij.
De vos staat aan de top van de voedselketen en kent (in Nederland) geen natuurlijke vijanden. Natuurlijke aantalsregulatie vindt plaats door kleinere worpen bij voedselschaarste en verder leeft de vos territoriaal. In een territorium leven één mannetje (rekel) en één of meerdere vrouwtjes (moeren). Nadat de jongen zelfstandig zijn, worden zij verdreven uit het territorium en gaan op zoek naar een eigen territorium. Tot de tijd dat ze een eigen territorium hebben leiden deze jongen een zwervend bestaan, sterven door voedselgebrek of vallen ten prooi aan jagers of het verkeer. Opengevallen territoria worden meestal direct weer ingenomen door zwervende vossen.
Vossen zijn echte voedselopportunisten. Zij eten alles wat op hun weg komt. Muizen en konijnen vormen echter het hoofdmenu. Vossen zijn snel in het ontdekken van plaatsen waar gemakkelijk voedsel te halen is. Erven met kippen, siervogels en konijnen trekken dan ook de aandacht van steeds weer nieuwe vossen.

Ook vogels die op de grond broeden zijn een makkelijke prooi, zeker wanneer deze in hoge dichtheden of kolonieverband broeden. Regelmatig bezoek van de vos aan dergelijke gebieden kan het broedsucces negatief beïnvloeden.
Vossen worden ook vaak in verband gebracht met hondsdolheid en verspreiding van de vossenlintworm, een darmparasiet waarvan de eitjes ook mensen kunnen besmetten. Een reële dreiging vormen deze ziekten echter niet.

In Zeeland is de vos onderwerp van maatschappelijke (en politieke) discussie. Onlangs is er door de Faunabeheereenheid Zeeland een “vossentafel” georganiseerd. Diverse maatschappelijke organisaties en groeperingen hebben daarbij hun ervaringen met de vos kunnen inbrengen en heeft er een ecologisch onderzoek plaatsgevonden. De resultaten van die consultatie zijn verwoord in een rapport.
Conclusie van het rapport is dat de vos in Zeeland vooral een bedreiging vormt voor weidevogels en kustbroedvogels. In het rapport worden enkele scenario’s voor beheer voorgesteld. Deze scenario’s komen in belangrijke mate terug in de aan u voorgelegde keuzemogelijkheden.

De vos is wettelijk beschermd doch er geldt een landelijke vrijstelling voor het doden gedurende het gehele jaar. In Zeeland worden alleen al in Zeeuws Vlaanderen jaarlijks tussen de 300 en 400 vossen geschoten of gevangen[22]. In heel Zeeland werden in 2017 in totaal 506 vossen geschoten en/of gevangen[23].
Naast vangst of afschot op basis van de landelijke vrijstelling zijn er in Zeeland geen aanvullende maatregelen van kracht, zoals afschot gedurende de nacht. Op basis van het vigerende beleid kunnen aanvullende maatregelen eventueel worden toegestaan op basis van een onderbouwde aanvraag door de Faunabeheereenheid. Verzoeken tot aanvullende maatregelen zoals afschot gedurende de nachtelijke uren en met gebruik van kunstlicht worden kritisch beoordeeld. Enerzijds omdat de wet dit vraagt, maar ook omdat aan deze maatregelen veiligheidsrisico’s kleven en het stroperij in de hand kan werken.

Nagenoeg alle geconsulteerde partijen kiezen voor keuze 18.2 waarbij wordt gekozen voor ruime mogelijkheden in de gehele provincie en daarnaast het eiland Schouwen-Duiveland vossenvrij te houden. GS hebben naar aanleiding van de ingekomen zienswijzen hun keuze aangepast naar 18.2.

Keuze 18.0: Handhaven huidig beleid. De vos kan overal worden bestreden op basis van de landelijke vrijstelling. In de praktijk betekent dit bejaging met geweer gedurende de dag en vangst met een vangkooi gedurende het gehele etmaal. Mogelijkheid tot aanvullend maatwerk (o.a. kunstlicht, restlichtkijker, warmtebeeld) is mogelijk op basis van een onderbouwing in een faunabeheerplan en het verlenen van een ontheffing.

Keuze 18.1: Weidevogelgebieden en kustbroedvogellocaties bestempelen als extra kwetsbaar voor vossenpredatie. In die gebieden, op basis van een faunabeheerplan, in principe aanvullende maatregelen (b.v. afschot met kunstlicht) toestaan door het verlenen van een ontheffing.

[22] Met de vos aan tafel, Wing 2018
[23] Bron FBE Zeeland

Keuze 18.2: Als keuze 1 maar daarnaast het eiland Schouwen Duiveland volledig vossenvrij proberen te houden. Daarvoor, op basis van een faunabeheerplan, in principe aanvullende maatregelen (b.v. afschot met kunstlicht) toestaan.

De wolf

Wolven komen in Zeeland nog niet voor, althans ze zijn nog niet officieel waargenomen. De wolf is de laatste tijd vaak in het nieuws geweest vanwege uitbreiding van zijn leefgebied. In het oosten van ons land zijn al diverse waarnemingen gedaan en sinds kort is ook in België de eerste waarneming een feit. Bekend is dat de wolf grote afstanden kan afleggen. Afstanden van meer dan 100 kilometer vormen geen enkel probleem. Het Nederlandse en Zeeuwse landschap bieden voldoende voedsel voor de wolf. Het is dan ook een kwestie van tijd totdat de wolf zijn intrede in Zeeland zal doen.
De wolf is op grond van de Nederlandse wetgeving beschermd. Ook in internationaal verband zijn beschermingsmaatregelen (Habitatrichtlijn) van kracht.
Wolven vormen een belangrijke ecologische verrijking voor de Nederlandse natuur. Uit onderzoek blijkt dat zij met name prooidieren als ree, edelhert en wild zwijn eten en daarmee een bijdrage leveren aan een natuurlijke regulatie van deze populaties. Als gevolg van het jagen door wolven vermijden prooidieren als ree, edelhert en wild zwijn open gebieden, zoals wegen, weilanden en akkers. Daarmee hebben wolven ook indirect een effect op het gedrag van dieren in de natuur.
Wolven kunnen een bedreiging vormen voor landbouwhuisdieren. Schapen staan – incidenteel – op het menu. Tot nu toe heeft nog geen wolf zich permanent gevestigd in Nederland. Mocht dat wel gebeuren, dan is het zaak om in het territorium van de wolf maatregelen te nemen om te voorkomen dat wolven bij schapen (of geiten) kunnen komen. Het plaatsen van schrikdraad en/of kuddewaakhonden is een effectieve manier om schapen te beschermen en te zorgen dat wolven blijven jagen op wilde dieren. Om bij landbouwers draagvlak voor de komst van de wolf te verkrijgen wordt door wolven aangerichte schade aan landbouwhuisdieren volledig vergoed.

7. Exoten en verwilderde dieren

7.1. Exoten

Exoten, ook wel uitheemse soorten genoemd, zijn dieren, planten, schimmels of micro-organismen die door menselijk handelen terechtkomen in een gebied waar ze van oorsprong niet voorkomen en zich er ook handhaven. Soorten die al lang geleden in ons land zijn geïntroduceerd, zoals konijn, fazant en knobbelzwaan worden inmiddels tot de inheemse fauna gerekend.
Dat menselijk handelen is soms opzettelijk zoals bij het Aziatisch lieveheersbeestje dat als biologische bestrijder van bladluis wordt ingezet. Fazanten en damherten werden ooit uitgezet als jachtwild. Ook belanden veel gehouden dieren in de Nederlandse natuur nadat hun baasjes op ze zijn uitgekeken. Katten, schildpadden en siervogels weten het vaak lang in het wild vol te houden en bezetten zo een plaats in de natuur.
Maar vaak gaat het om onopzettelijke introducties. Uit gevangenschap ontsnapte (huis)dieren zoals de Amerikaanse nerts, de muskusrat of Nijlgans. Zeedieren, zoals de Chinese wolhandkrab, die meekomen met het ballastwater van schepen, de tijgermug die meereist met geïmporteerde tropische sierplanten en geïmporteerde, gebruikte autobanden, of waterplanten zoals de (kleine) waterteunisbloem die in tuinvijvers worden uitgezet.
Soorten waarvan het leefgebied opschuift als gevolg van klimaatverandering, zoals de zilverreiger, of dieren die zich hier uit zichzelf vestigen, zoals de wilde kat of de wolf, worden niet gerekend tot exoten.
De komst van exoten brengt soms ongewenste effecten met zich mee. Zo kunnen ze een bedreiging vormen voor de biodiversiteit (verdringing van inheemse soorten), voor economische belangen (schade aan landbouwgewassen of waterstaatswerken) of voor de volksgezondheid (verspreiding van ziekten).

Ter bescherming van de biodiversiteit heeft de Europese commissie een verbod [24] ingesteld op bezit, handel, kweek, transport en import van een aantal schadelijke exotische planten en dieren. Lidstaten hebben daarbij de plicht om in de natuur aanwezige populaties van deze planten en dieren op te sporen en te verwijderen. Of, als dat niet lukt, om de populatie zodanig te beheren dat verspreiding en schade zoveel mogelijk wordt voorkomen. In Nederland is die verplichting (deels) gedecentraliseerd naar de provincies. De provincies zijn verantwoordelijk voor het nemen van maatregelen om een verdere verspreiding van de soorten genoemd op EU lijst [25] tegen te gaan. Let wel, deze verplichting ziet alleen toe op maatregelen uit oogpunt van behoud van biodiversiteit. Maatregelen ter bescherming van de volksgezondheid of economische belangen blijven een Rijks-verantwoordelijkheid.

De (door de Provincie) te nemen maatregelen kunnen uiteenlopend van aard zijn. Voorkomen van vestiging in Nederland wordt bereikt door het Europese verbod op bezit, handel, kweek en transport. Detectie van vestiging en onderzoek naar effectieve beheermaatregelen zijn taken die de rijksoverheid op zich neemt. De Provincie staat aan de lat voor eliminatie, beheer en voorlichting. Welke van deze (beheer)strategieën gekozen wordt is in principe aan de Provincie. De volgende keuzes worden u voorgelegd.

Nagenoeg alle geconsulteerde partijen kiezen voor keuze 19.2 waarbij een ruimere inzet van het bestrijden van exoten wordt gevraagd, dus niet alleen exotenbeheer uitvoeren vanuit de Europese verplichting

[24] EU-exotenverordening 1143/2014

[25] http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R1141&from=EN

maar ook het bestrijden van soorten die uit economisch of volksgezondheidsperspectief een bedreiging vormen. GS hebben in hun voorkeurskeuze aangegeven dat exotenbeheer in eerste instantie beperkt wordt tot alleen die soorten waar vanuit Europa een verplichting geldt. De keuze tot ruimere inzet van het bestrijden van exoten leidt tot zeer substantiële extra kosten die op voorhand niet zijn te overzien en betreft ook soorten waarvoor de aanpak te omvangrijk kan zijn. Om daarvoor nu de verantwoordelijkheid te nemen schept mogelijk verkeerde verwachtingen en is vanuit financieel oogpunt niet haalbaar.
Dat wil niet zeggen dat er in het geheel geen gehoor kan worden gegeven aan de geuite wens/oproep. Aanvullend op keuze 19.0 willen GS voor soorten die de instandhoudingsdoelstellingen binnen de Natura 2000-gebieden aantasten een extra inzet plegen, waarbij GS ervanuit gaan dat daadwerkelijke aanpak door partijen samen wordt opgepakt. Ook kan met betrekking tot de overige exoten onderzoek worden gedaan over de verspreiding en wil het college zich inzetten om bijv. door het geven van informatie voor preventie deze exoten te bestrijden.

Wat gaan we aanpakken?

Keuze 19.0: De Provincie beperkt haar activiteiten t.a.v. exotenbeheer tot alleen die soorten waar vanuit Europa een verplichting geldt. Daarbij zet de provincie zich in om invulling te geven aan de geuite wens/oproep om meer te doen. Hierbij gaan GS ervanuit dat dit gezamenlijk met andere partijen wordt opgepakt en deze inspanning wordt gedaan door slimme combinaties (instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000), werk met werk en bijvoorbeeld door met voorlichting anderen te bewegen actief exoten aan te pakken om verdere verspreiding te voorkomen (bijvoorbeeld bij Japanse Duizendknoop die in veel particuliere tuinen groeit of uitzetten van waterplanten/schildpadden).

Keuze 19.1: Naast de soorten waarvoor vanuit Europa een verplichting geldt zet de Provincie zich ook in voor bestrijding van andere exoten die een bedreiging voor de biodiversiteit vormen (onder andere watercrassula, Amerikaanse vogelkers, Indische gans, Zwarte zwanen). Deze keuze kan leiden tot zeer substantiële extra kosten.

Keuze 19.2: Als keuze 1 maar dan uitgebreid met soorten die ook uit economisch of volksgezondheidsperspectief een bedreiging vormen (onder andere Japanse duizendknoop, Amerikaanse oesterboorder)

Hoe gaan we het aanpakken?

Keuze 20.0: De verantwoordelijkheid voor bestrijding/beheer van exoten is alleen een provinciale taak. De Provincie neemt het voortouw in bestrijdingsacties, initieert maatregelen en zorgt voor de benodigde financiën.

Keuze 20.1: Andere overheden en terreineigenaren hebben een medeverantwoordelijkheid voor hun publieke taak en/of privaat eigendom. Daar waar bestrijding van exoten samenvalt met een publieke taak van een andere overheid ligt het initiatief en de verantwoordelijkheid bij het betreffende bestuursorgaan en komen de met de bestrijding samenhangende kosten voor diens rekening. Denk hierbij aan het verwijderen van grote waternavel door het Waterschap om de doorstroming van waterlopen te borgen of het verwijderen van reuzenberenklauw langs publieke paden). Hetzelfde geldt voor particulieren of particuliere organisaties, bijvoorbeeld bij het verwijderen van de kleine waterteunisbloem in natuurgebieden door natuurterrein beherende organisaties.

7.2. Verwilderde dieren

In Zeeland komen in de vrije natuur verwilderde (huis)dieren voor. Het betreft van oorsprong door de mens gehouden dieren die zijn ontsnapt en/of verdwaald of de nakomelingen hiervan. De verwilderde 'postduif', de 'boerengans' en de verwilderde kat zijn de meest aansprekende voorbeelden.
Verwilderde dieren veroorzaken soms schade aan landbouwgewassen (boerengans, verwilderde postduif). Pas ingezaaid of bijna oogstbaar gewas is het meest kwetsbaar.
Verwilderde dieren kunnen ook negatieve invloed hebben op de natuur, meer specifiek op beschermde fauna, door predatie (verwilderde kat), concurrentie om voedsel (boerengans, verwilderde kat), het bezetten van geschikt habitat (boerengans) of doordat verbastering met beschermde diersoorten optreedt (boerengans).

Hoewel verwilderde dieren op grond van de Wet natuurbescherming niet zijn beschermd, mogen ze niet met alle middelen worden bestreden. Het gebruik van vangkooien of gebruik van het geweer om verwilderde dieren te doden is niet zonder meer toegestaan. Alleen het vangen met een vangkooi van verwilderde kat en verwilderde duif binnen de bebouwde kom is op grond van de Wet natuurbescherming geoorloofd.
Met name vanwege het gevaar van verwarring met de huiskat is het doden van katten met het geweer niet toegestaan. Landelijk initiatieven om de verwilderde kat met het geweer te kunnen bestrijden en dit in de wet te regelen zijn om dezelfde reden gestrand.

Om verwilderde dieren effectief te kunnen bestrijden is gebruik van het geweer echter cruciaal. Dit zou met een zogenaamde 'opdracht' ex artikel 3.18 van de wet geeffectueerd kunnen worden. Omdat dit onderwerp maatschappelijk gevoelig ligt worden u de volgende keuzes voorgelegd.
Nagenoeg alle geconsulteerde partijen kiezen voor keuze 21.2 waarbij ook de bestrijding van soorten die schade aan de natuur toebrengen worden toegevoegd, waaronder bestrijding van de verwilderde kat.
GS hebben naar aanleiding van de ingekomen zienswijzen hun voorkeurskeuze aangepast naar keuze 21.2.

Keuze 21.0: Bestrijding van verwilderde dieren met gebruikmaking van het geweer wordt in Zeeland niet toegestaan.

Keuze 21.1: Bestrijding van verwilderde dieren met gebruikmaking van het geweer wordt alleen mogelijk gemaakt voor die diersoorten die schade aan de landbouw berokkenen, te weten de verwilderde postduif en de boerengans.

Keuze 21.2: Bestrijding van verwilderde dieren met gebruikmaking van het geweer wordt toegestaan voor diersoorten die schade aan de landbouw berokkenen (verwilderde postduif en boerengans) en voor soorten die schade aan de natuur toebrengen (verwilderde kat).

8. Bescherming van houtopstanden

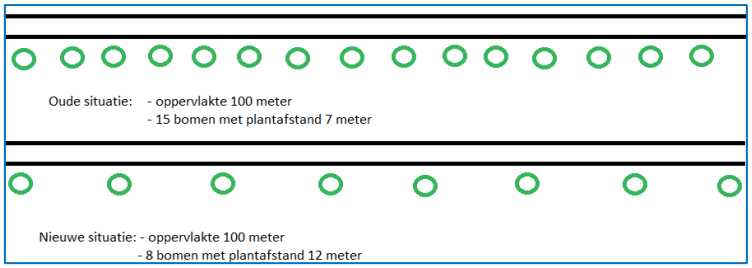
Houtopstand: zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend, die:
a. een oppervlakte grond beslaat van tien are (1000m²) of meer, of
b. bestaat uit een rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen

Houtopstanden worden beschermd via de Wet natuurbescherming. De doelstelling was voorheen (onder de Boswet) vooral gericht op kwantiteit (behoud van areaal), maar onder de Wet natuurbescherming is er ook meer aandacht gekomen voor de kwaliteit van de houtopstanden. Deze verbreding van aandacht sluit goed aan bij de overige beschermingsregimes waaronder houtopstanden kunnen vallen. Zo maakt een groot deel van het Zeeuwse bosareaal onderdeel uit van het Natuurnetwerk Zeeland, waarvan een deel ook Natura 2000-gebied is. Binnen deze regimes ligt de aandacht eveneens op behoud van kwantiteit én kwaliteit.

Provinciale Staten kunnen bij verordening regels stellen die betrekking hebben op de melding van de velling van houtopstanden, de bosbouwkundig verantwoorde wijze van herbeplanting van houtopstanden en herbeplanting op andere grond, oftewel compensatie. Daarnaast kunnen Provinciale Staten geheel of gedeeltelijk vrijstelling verlenen van een aantal in de Wet natuurbescherming gestelde verboden of geboden. In de Verordening Zeeland 2017 hebben Provinciale Staten hier op een beleidsarme wijze invulling aan gegeven. Het is nu mogelijk om het beleid op onderdelen meer af te stemmen op de actuele Zeeuwse situatie en passend bij het Zeeuwse landschap. De keuzemogelijkheden zitten vooral in de wijze van uitvoering van de regels voor houtopstanden en in hoeverre PS die uitvoering nader willen uitwerken in beleidsregels. Hieronder wordt voor een aantal specifieke situaties een nadere invulling gegeven. Voorgesteld wordt deze situaties op te nemen in de beleidsregels.

8.1. Herbeplanting van rijbeplantingen van meer dan 20 bomen

Als een (deel van een) rijbeplanting met meer dan 20 bomen wordt geveld, dan moet hetzelfde grondoppervlak binnen drie jaar worden herbeplant. Er zijn geen nadere eisen gesteld aan de hoeveelheid te herplanten bomen, behalve dat deze binnen tien jaar een gesloten kronendak moeten kunnen vormen. In de praktijk blijkt deze eis onduidelijk en het is moeilijk meetbaar voor zowel de terreineigenaar als de toetser/handhaver of hieraan wordt voldaan. Het gevolg is ook dat er vaak veel minder bomen worden terug geplant, op een grotere afstand van elkaar. Wanneer de afstand te groot wordt, zorgt dit voor een verschraling van het landschapsbeeld. Zeker in het voornamelijk open en weidse Zeeuwse landschap, waar rijbeplantingen vaak de meest beeldbepalende houtopstanden zijn, kan dit impact hebben.
Visualisatie:

De provincie is bevoegd om aanvullende eisen te stellen aan een bosbouwkundige vorm van beplanting. Bij rijbeplanting op provinciale gronden hanteren wij al een maximale plantafstand van 10 meter. Deze afstand is bosbouwkundig verantwoord en zorgt ervoor dat het landschapsbeeld in stand wordt gehouden. Een vaste maximale afstand biedt ook duidelijkheid naar de terreineigenaar.

Keuze 22.0: De Provincie ziet toe op de naleving van de Wnb, in dit geval de meld- en herbeplantingsplicht. Hetzelfde grondoppervlak moet worden herbeplant en binnen tien jaar moet zich een gesloten kronendak vormen. Hierbij geven we zoveel mogelijk vrijheid aan de terreineigenaar om te bepalen hoeveel bomen er terug komen en accepteren we dat er verschraling van het landschap optreedt wanneer er mogelijk minder bomen terug worden geplant. Omdat moeilijk is vast te stellen wanneer aan deze eis is voldaan, kan dit onduidelijkheid en verschil van inzicht veroorzaken bij de terreineigenaar en het bevoegde gezag/ de handhaving.

Keuze 22.1: Om de eisen aan herbeplanting van een rijbeplanting duidelijker en meetbaar te maken wordt bij het herbeplanten een maximale afstand van 10 meter aangehouden. In veel gevallen zal de terreineigenaar minder bomen hoeven terug te planten maar er bestaat voor alle partijen wel duidelijkheid over de eisen aan een bosbouwkundig verantwoorde herbeplanting. Bij deze keuze blijft het beeldbepalende uiterlijk van een rijbeplanting intact en wordt verschraling van het landschap tot een minimum beperkt.

Keuze 22.2: De Provincie stelt aanvullende eisen aan een bosbouwkundige vorm van herbeplanting. Er dienen evenveel bomen terug geplant te worden als er worden geveld. Op die manier wordt het huidige landschapsbeeld zoveel als mogelijk in stand gehouden. Hierbij heeft de terreineigenaar geen keuzevrijheid in het aantal terug te planten bomen, dit is aanvullende regelgeving ten opzichte van de huidige situatie. Anderzijds wordt bij deze keuze het beeldbepalende uiterlijk van een rijbeplanting wel het best geborgd.

8.2. Definiëring van dijkbeplanting

Dijkbeplanting is een categorie houtopstanden die specifiek in Zeeland veel voor komt. Deze beplanting is beeldbepalend in het relatief open, weidse landschap. In de Wet natuurbescherming ontbreekt het aan kaders met betrekking tot wanneer een houtopstand tot een ‘dijkbeplanting’ of een ‘wegbeplanting’ wordt bestempeld. Dit zorgt voor onduidelijkheid, en die onduidelijkheid kan nogal gevolgen hebben, want dijkbeplanting moet wel worden herplant en wegbeplanting niet. Een beleidsregel kan deze onduidelijkheid wegnemen.

Keuze 23.0: Voortzetten van het huidige beleid waarin er per situatie wordt beoordeeld of het gaat om een dijkbeplanting of wegbeplanting, met het gevolg dat in de ene situatie er wel wordt herplant en in andere gevallen niet, wat in het laatste geval kan leiden tot verschraling van het lokale landschap.

Keuze 23.1: Om te voorkomen dat per situatie beoordeeld moet worden of het gaat om dijkbeplanting of wegbeplanting, wat veel extra administratieve druk geeft en regelmatig vragen oproept, wordt voorgesteld beleidsregels ten aanzien van de begrippen ‘wegbeplanting’ en ‘dijkbeplanting’ te laten uitwerken en vast te stellen door GS.

8.3. Herbeplanting en het Natuurbeheerplan Zeeland

In het Natuurbeheerplan Zeeland (NBP) is voor heel het Natuurnetwerk Zeeland (NNZ) vastgelegd waar welk type natuur wordt nagestreefd. Op een aantal locaties in het NNZ staan nu houtopstanden terwijl er een ander natuurtype wordt nagestreefd. Op die locaties is vanuit ecologisch en/of landschappelijk oogpunt een ander natuurtype gewenst dan bos. De plicht tot herbeplanten knelt in die gevallen met het beleid vanuit het Natuurbeheerplan Zeeland, terwijl beide er zijn ten gunste van natuur en landschap.
Voor het vellen van houtopstanden ten gunste van een ander, in het Natuurbeheerplan vastgesteld natuurtype kunnen GS een ontheffing van herbeplanting verlenen. Omdat het in zo'n geval om uitvoering van vastgesteld provinciaal beleid gaat is het niet billijk om herplanting op een andere locatie te eisen.
In plaats van het regelen via ontheffingen is het ook mogelijk om dit generiek te regelen. Bij ontheffingen blijft er echter een bepaalde mate van controle en zicht op het totaal aan areaal van verschillende vellingen.

Keuze 24.0: Voor vellingen die nodig zijn voor het realiseren van ambitiebeheertypen zoals bepaald in het Natuurbeheerplan Zeeland dient elders gecompenseerd te worden.

Keuze 24.1: Voor vellingen die nodig zijn voor het realiseren van ambitiebeheertypen zoals bepaald in het Natuurbeheerplan Zeeland kunnen GS ontheffing van de herplantplicht verlenen.

Keuze 24.2: Voor vellingen die nodig zijn voor het realiseren van ambitiebeheertypen zoals bepaald in het Natuurbeheerplan Zeeland verlenen PS per verordening geheel of gedeeltelijke vrijstelling van herplanting.

8.4. Spontaan ontstane houtopstanden

Het komt regelmatig voor dat op percelen waar geen natuurfunctie beoogd is, toch een spontane houtopstand ontstaat; bijvoorbeeld op ongebruikte delen van industrie- en bedrijfsterreinen. Wanneer de houtopstand zich zover ontwikkelt dat hij voldoet aan de definitie van 'houtopstand' in de Wnb, zal de meld- en herbeplantingsplicht gaan gelden. Dit kan knellen wanneer de ruimte op het bedrijf- of industrieterrein nodig is voor doorontwikkeling en er geen plaats is om binnen hetzelfde terrein te herbeplanten. In deze situaties wordt regelmatig om een ontheffing van de herbeplantingsplicht gevraagd aan GS. Op dit moment zijn er geen duidelijke regels over in welke gevallen er ontheffing wordt verleend. Dit kan leiden tot verwarring en de noodzaak om elk genomen besluit extra toe te lichten.

Keuze 25.0: Voortzetten van het huidige beleid waarin er per situatie wordt beoordeeld of de ontheffing van herbeplanting wordt verleend en daarmee accepteren dat elk genomen besluit extra toelichting nodig heeft om verwarring te voorkomen.

Keuze 25.1: Om te voorkomen dat per situatie beoordeeld moet worden of het gaat om spontaan ontstane houtopstanden, wordt voorgesteld beleidsregels uit te werken en te laten vaststellen door GS.

8.5. Rol van de Provincie bij compensatie van houtopstanden

Wanneer een houtopstand wordt geveld, moet deze binnen drie jaar op dezelfde locatie worden herplant. Als dit niet mogelijk of wenselijk is, kan er ontheffing worden aangevraagd om te herplanten op een andere locatie. Het vinden van een compensatielocatie blijkt in de praktijk lastig, waardoor (economische) ontwikkelingen kunnen stagneren. Als er eenmaal toch een locatie gevonden is, is die vanuit landschappelijk of

landbouwkundig oogpunt niet altijd gewenst. Daar is echter vaak niet veel tegen te doen, omdat de aanplant van houtopstanden op die plek planologisch is toegestaan.
Dit probleem kan worden verkleind door op voorhand locaties voor boscompensatie beschikbaar te stellen. Het gaat dan om locaties waar bosontwikkeling wenselijk is, of op z'n minst niet conflicteert met andere functies. Ontwikkelingen hoeven dan niet langer te worden vertraagd. Het kan gebeuren dat er op deze manier op een locatie wordt gecompenseerd die veraf ligt van de plek waar de houtopstand verdwijnt, of dat deze manier gelegenheid biedt om in een bepaald gebied in één keer veel houtopstanden te verwijderen en te compenseren op de aangewezen locatie. Dit kan leiden tot plaatselijke verschraling van het landschap. Aan de andere kant kan dat ook nu al, omdat hier geen regels aan gesteld zijn.

Keuze 26.0: Het vinden van een compensatielocatie blijft de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer.

Keuze 26.1: Om initiatiefnemers te helpen, zoekt de Provincie actief naar gebieden waar boscompensatie mogelijk en gewenst is. Hiermee zijn kosten voor verwerving en/of inrichting gemoeid. Initiatiefnemers kunnen volgens een vooraf bepaalde rekenformule (euro's voor grondverwerving (gemiddelde grondprijs), inrichting bos, resp. aanloopbeheer bos x hectares) financieel compenseren. Met dat geld worden de kosten voor de verwerving en inrichting van de boscompensatielocaties betaald. Dit uiteraard wel 'zolang de voorraad strekt' op de compensatielocaties. GS werken hiervoor verdere beleidsregels uit, waarin ook regels worden geformuleerd in welke gevallen strekkende meters rijbeplanting kunnen worden omgezet in vierkante meters houtopstand en andersom.

9. Toezicht en handhaving

9.1. Inleiding

Toezicht en handhaving is een instrument om de doelen van de Wet natuurbescherming te borgen. De Provincie is bevoegd gezag voor handhaving van de Wet natuurbescherming, tenzij deze is aangehaakt in een omgevingsvergunning die door een gemeente is afgegeven. In dat geval is de gemeente bevoegd gezag. De handhaving is door de Provincie belegd bij de Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland (RUD).
Met de invoering van de Wet natuurbescherming en als gevolg van nieuw beleid zijn er taken voor de Provincie bijgekomen en dus ook toezichthoudende taken voor de RUD. Daarom is een nieuwe analyse uitgevoerd om te bepalen welke onderwerpen prioriteit zouden moeten krijgen in het toezicht en hoeveel capaciteit daarvoor nodig is.

Analysemethode

Voor de analyse is een methode gehanteerd die ook in Zuid-Holland is gebruikt voor prioritering van het toezicht. De basis voor de methode is het zogenaamde DBC-risicomodel, waarmee bestuurlijke doelen worden vertaald naar uitvoering van toezicht. Dit model is ontwikkeld in het kader van het actieprogramma Handhaven op Niveau (2000). Het model wordt door een groot aantal gemeenten, provincies en milieudiensten toegepast. De methode werkt als volgt:
Er is een overzicht gemaakt van alle taakvelden (bijv. Houtopstanden), toezichttaken (bijv. controle op herplant) en toezichtonderwerpen (bijv. Houtopstanden > 10 are / beheerder). Daarbij is per combinatie van taak en toezichtonderwerp bepaald wat de ergste, nog geloofwaardige gebeurtenis is die kan optreden als deze toezichttaak voor dit toezichtonderwerp niet wordt uitgevoerd. Dit noemen we de maximale, geloofwaardige calamiteit.
Daarna is voor die maximale, geloofwaardige calamiteit bepaald wat de impact en omvang is voor de aspecten biodiversiteit, financiële gevolgen en bestuurlijke risico's. Deze aspecten worden hieronder toegelicht. De drie aspecten kunnen ten opzichte van elkaar gewogen worden om een totaalscore per combinatie van toezichttaak en toezichtonderwerp te berekenen. Dit is gedaan in een aantal sessies met mensen van de RUD en van de Provincie samen.
Uiteindelijk heeft de methode een lijst op van toezichtonderwerpen in volgorde van prioriteit opgeleverd. De gewogen totaalscore is daarin een maat voor het risico. De toezichtonderwerpen met een hoog risico krijgen intensief toezicht (100%), de onderwerpen met gemiddeld risico krijgen matig intensief toezicht (50%) en de onderwerpen met laag risico krijgen signaalgestuurd toezicht (geen actief toezicht, alleen op basis van signalen). In overleg met de RUD zijn de uren voor "100% toezicht" bepaald.

Wegingsaspect biodiversiteit

Toezichthouden op grond van de Wet natuurbescherming dient het doel van het behouden en versterken van de biodiversiteit. Wanneer men zich niet houdt aan de wettelijke regels of de opgelegde voorschriften kan dat effect hebben op de natuur. Dit aspect is gescoord op een schaal van 1 tot 5. Bij 1 is er geen sprake van achteruitgang van de biodiversiteit of schade aan flora/fauna en bij 5 is de te verwachten aantasting van de biodiversiteit of schade aan flora/fauna evident en zijn er permanente grote gevolgen.

Wegingsaspect *financiële gevolgen*
Bij het tekortschieten van toezicht kan er financieel-economische schade ontstaan voor de Provincie als gevolg van een calamiteit. Het gaat hier om schade die door de Provincie moet worden vergoed of schade aan de provinciale economie. Het doel van het houden van toezicht is dan het voorkomen van dergelijke

schade. Voorbeelden van financiële schade zijn: gekort worden op Europese subsidies, eventuele economische achteruitgang, beperking van economische ontwikkelruimte (bijv. in het kader van de PAS), kosten van herstelmaatregelen, etc. Ook de financiële risico's hebben een score van 1 tot 5 gekregen, waarbij 1 staat voor geen schade en 5 staat voor zeer hoge schade van meer dan 10 miljoen euro of sterke terugloop van bedrijvigheid.

Wegingsaspect bestuurlijke risico's

De Wet natuurbescherming en de daarop gebaseerde regelgeving en besluiten bevatten regels en voorschriften die dienen ter bescherming van de natuur in de brede zin van het woord. Om die reden is het van belang dat personen die zich bezighouden met werkzaamheden of activiteiten die de natuur kunnen schaden, rekening houden met deze regels. De maatschappij mag ervan uitgaan dat de Provincie toeziet op de naleving hiervan. De mogelijke bestuurlijke risico's zijn in beeld gebracht met een score van op een schaal van 1 tot 5. Bij 1 is er geen sprake van afbreuk aan het bestuurlijk imago en bij 5 is er sprake van een dusdanig grote afbreuk dat de positie van het gehele bestuur per direct onhoudbaar is.

Invulling van het model voor Zeeland

De lijst met taakvelden is:

- Beheer en schadebestrijding
- Gebiedsbescherming
- Houtopstanden
- Programma Aanpak Stikstof (PAS)
- Soortenbescherming

Binnen de methode is er keuzevrijheid op twee punten:

1. de weging van de aspecten biodiversiteit, financiële gevolgen en bestuurlijke risico's ten opzichte van elkaar;
2. de knip tussen intensief toezicht, matig intensief toezicht en signaalgestuurd toezicht.

Weging:

Het doel van de betreffende wetgeving is behoud en versterking van biodiversiteit. Het ligt voor de hand om de weging van dit aspect hoog te kiezen. Daarnaast moeten bestuurlijke risico's in het oog worden gehouden. Ook kan dit juist andersom bekeken worden. Daarom is de weging voor biodiversiteit en bestuurlijke risico's afgewisseld tussen 3 en 5.

De financieel-economische gevolgen zijn vrijwel nergens bepalend voor de score; als een combinatie hoog scoort op dit aspect, scoort vrijwel altijd een ander aspect minstens net zo hoog. De enige uitzondering is de controle op 2-jaarstermijn in vergunningen voor het Programma Aanpak Stikstof. Dit komt omdat hierbij ook is meegewogen dat andere bedrijven zich mogelijk niet kunnen uitbreiden/vestigen als ontwikkelingsruimte onnodig door bedrijven wordt vastgehouden. Het gaat dan om mogelijke economische gevolgen en niet om directe kosten voor de Provincie. De weging voor het aspect financieel is daarom op 1 gehouden. Er is dus gerekend met de combinaties 5-1-3 en 3-1-5 voor respectievelijk biodiversiteit – financieel – bestuurlijk, waarbij blijkt dat er nauwelijks verschil is in uitkomst voor deze 2 wegingen. Voor de verdere uitwerking is daarom gerekend met de variant 5-1-3 voor respectievelijk biodiversiteit – financieel – bestuurlijk.

Knip tussen intensief, matig intensief en signaalgestuurd toezicht:

Op basis van de totaalscore kan bepaald worden voor welke toezichtsgebieden intensief toezicht (100%), matig intensief toezicht (50%) of signaalgestuurd toezicht (geen actief toezicht, alleen op basis van signalen) wordt toegepast. Signaalgestuurd toezicht is toepasbaar als er voor alle aspecten weinig impact is en met kleine omvang. Dit geldt voor scores onder de 2. Om de knip tussen intensief en matig intensief toezicht te bepalen, is het goed om de onderliggende risicomatrix te kennen.

5	impact	5	6	7	8	9
4		4	5	6	7	8
3		3	4	**5**	6	7
2		2	3	4	5	6
1		1	2	3	4	5
		omvang				
		1	2	3	4	5

Het ligt voor de hand om intensief toezicht toe te passen op de rechter bovenhoek van de matrix, daar waar de risico's het grootst zijn. De provincie Zuid-Holland houdt aan dat alle toezichtonderwerpen met een totaalscore van 4 of hoger, intensief toezicht krijgen. Maar de grens zou ook bij 6 gelegd kunnen worden.

Uiteindelijk zijn er drie richtingen uitgewerkt met betrekking tot het ambitieniveau van handhaving. Deze zijn schematisch weergegeven.

De eerste mogelijkheid, die is onderzocht, wat het betekent als we doorgaan met de huidige capaciteit van de RUD van 4 fte (5560 uur) voor toezicht op de huidige en nieuwe taken. Omdat een deel hiervan al nodig is voor overige taken zoals behandeling van klachten en meldingen of regietaken, resteert een capaciteit van 3870 uur voor toezicht. Omdat per taak het benodigd aantal uren bekend is, betekent dit dat alleen intensief toezicht kan worden gehouden op de "top 12" onderwerpen. Dit is niet verantwoord. Er zijn immers onderwerpen die aan de hand van de risico inventarisatie een hoge prioriteit hebben en waarop dan alleen signaal gestuurd toezicht plaatsvindt.

De tweede richting zet in op intensief toezicht op alle onderwerpen die een score van 6 of hoger hebben. Daarbij wordt op alle onderwerpen met een score tussen 2 en 6 matig intensief toezicht gehouden, bijvoorbeeld door het benoemen van speerpunten per jaar. Onder de score 2 geldt signaal gestuurd toezicht. Hierbij is in totaal 5,34 fte nodig met € 87.000,- aan extra kosten.

Bij de derde richting wordt ingezet op intensief toezicht op alle onderwerpen die een score van 4 of hoger hebben net als in Zuid-Holland. Daarbij wordt op alle onderwerpen met een score tussen 2 en 4 matig intensief toezicht gehouden, bijvoorbeeld door het benoemen van speerpunten per jaar. Onder de score 2 geldt signaal gestuurd toezicht. Hierbij is in totaal 5,85 fte nodig met € 120.000,- aan extra kosten.

Gelet op de verantwoordelijkheid van de Provincie is inzet van de huidige capaciteit zonder uitbreiding (richting 1) geen optie. Er komen immers taken bij. Het verschil tussen de tweede en de derde richting is in financiële zin beperkt. Bij richting 3 vallen ook de PAS taken onder intensief toezicht. Omdat het niet goed

toezicht houden op de PAS ertoe kan leiden dat schaarse economische ontwikkelruimte ten onrechte is belegd zal Gedeputeerde Staten de opdracht aan de RUD uitbreiden in de volgende dienstverleningsovereenkomst met de RUD.
Sinds de inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming is aan de RUD een aanvullende opdracht gegeven in de vorm van een “strippenkaart” voor het juridische deel voor afhandeling van handhavingsverzoeken op het gebied van soortenbescherming. Hiermee is € 20.000,- gemoeid. Afrekening gebeurt op basis van urendeclaratie, omdat de inzet fluctueert. Ook deze werkwijze wordt voortgezet.

Hieronder zijn de verkende richtingen weergeven:

Branche	Hoogste score bij weging 5-1-3	richting 1	richting 2	richting 3
Gebiedsbescherming - BN 118 T&H Oosterschelde	8,6			
Gebiedsbescherming - BN 122 T&H Westerschelde & Saeftinghe	7,9			
Gebiedsbescherming - BN 113 T&H Voordelta	7,6			
Gebiedsbescherming - BN 115 T&H Grevelingen	7,6			
Beheer en schadebestrijding - winterganzen en smienten	7,3			
Gebiedsbescherming - BN 116 T&H Kop van Schouwen	7,0			
Gebiedsbescherming - BN 114 T&H Krammer-Volkerak	7,0			
Gebiedsbescherming - BN 117 T&H Manteling van Walcheren	6,7			
PAS - Chemische industrie	6,3			
Soortenbescherming - bouwen/verbouwen	6,0			
Soortenbescherming - dempen van putten	6,0			
Soortenbescherming - kappen	6,0			
Soortenbescherming - overige activiteiten	6,0			
Soortenbescherming - slopen	6,0			
PAS - Overige "projecten en andere handelingen"	5,8			
PAS - Overslagindustrie en logistiek	5,8			
PAS - Overige industrie	5,4			
PAS - Agrarisch pluimveehouderij en/of varkenshouderij	4,9			
PAS - Agrarisch rundveehouderij	4,9			
PAS - Overige agrarische bedrijven	4,9			
Soortenbescherming - ontheffing amfibieen en reptielen	4,8			
Soortenbescherming - ontheffing overige	4,8			
Soortenbescherming - ontheffing vleermuizen	4,8			
Soortenbescherming - ontheffing vogels	4,8			
Beheer en schadebestrijding - damherten	4,7			
Beheer en schadebestrijding - reeën	4,7			
Beheer en schadebestrijding - eksters en kraaien	4,6			
Gebiedsbescherming - BN 123 T&H Zwin en Kievittepolder	4,6			
Gebiedsbescherming - PMV - grondwater bescherming	4,3			
Houtopstanden - > 10 are / overheid	4,0			
Gebiedsbescherming - SNL gebieden	3,7			
Gebiedsbescherming - BN 121 T&H Yerseke en Kapelse Moer	3,4			
Houtopstanden - > 20 bomen op een rij / overheid	3,4			
Houtopstanden - > 10 are / beheerder	3,3			
Houtopstanden - > 10 are / particulier of bedrijf	3,3			
Gebiedsbescherming - BN 120 T&H Zoommeer	3,2			
Gebiedsbescherming - BN 127 T&H Markiezaat	3,2			
Gebiedsbescherming - PMV - dieren of planten opvissen	2,8			
Gebiedsbescherming - PMV - geluid incl. snelvaren	2,8			
Houtopstanden - > 20 bomen op een rij / beheerder	2,8			
Houtopstanden - > 20 bomen op een rij / particulier of bedrijf	2,8			
Gebiedsbescherming - BN 119 T&H Veerse Meer	2,7			
Beheer en schadebestrijding - overige soorten	2,4			
Beheer en schadebestrijding - hazen en zomerganzen	1,0			
Gebiedsbescherming - BN 163 T&H Vlakte van de Raan	1,0			
Beheer en schadebestrijding - vossen	0,0			
Beheer en schadebestrijding - wilde eenden	0,0			
Gebiedsbescherming - BN 124 T&H Groote Gat	0,0			
Gebiedsbescherming - BN 125 T&H Canisvliet	0,0			
Gebiedsbescherming - BN 126 T&H Vogelkreek	0,0			

intensief toezicht
matig intensief
signaal gestuurd

10. Uitvoering en middelen

In de voorgaande hoofdstukken zijn 26 keuzes gegeven om op te nemen in de definitieve beleidsnota. Dit hoofdstuk geeft een overzicht bij elke (samengevatte) voorkeurskeuze van het vervolgtraject bij elke keuze inclusief de daarbij behorende middelen.

		Vervolgtraject	**kosten**
Nr.	**Actieve soortenbescherming (H3)**		
1	Keuze 1: de aanwezigheid van typisch Zeeuwse soorten stimuleren	Jaarlijks kan 1 groot of 2 tot 3 kleinere projecten worden uitgevoerd. Deze projecten kunnen worden ingediend bij de werkgroep soorten en worden op grond van de Algemene Subsidieverordening door GS beschikt.	€ 30.000/jr
	Gebiedsbescherming (H4)		
2	Keuze 1: De mogelijkheden voor het recreatief snijden van zeegroenten (bijvoorbeeld lamsoor en zeekraal) en het recreatief rapen van schelpdieren (bijvoorbeeld Japanse oesters, mosselen en kokkels) verruimen. Dit door het formuleren van voorwaarden waaronder in een aantal vrij toegankelijke gebieden gesneden en geraapt kan worden. Om dat mogelijk te maken is het noodzakelijk vooraf de effecten te toetsen van deze verruiming op de instandhoudingsdoelstellingen van de betreffende Natura 2000-gebieden. Aangetoond moet worden dat het uit ecologisch oogpunt mogelijk is.	GS zullen voor de uitvoering zorgdragen en zorgen voor de toetsing. Voor het snijden van zeegroenten en het rapen van schelpdieren wordt het benodigd onderzoek naar de ecologische effecten reeds tijdens het proces van voorbereiding van de beleidsnota uitgevoerd. Zo komt er inzicht in de mogelijkheden met betrekking tot de Wet natuurbescherming. Voor het snijden van zeegroenten kan dan eventueel nieuw beleid worden geformuleerd. Voor het rapen van schelpdieren zullen de belangen van de visserijsector en risico's omtrent voedselveiligheid worden meegewogen en zal overleg met de sector plaatsvinden voordat eventueel nieuw beleid wordt geformuleerd. Voor de Oosterschelde worden ook de uitkomsten van de pilot beroepsmatig oester rapen daarin meegenomen. Vervolgens kan dit worden opgenomen in een beleidsregel waarna er voor de onderdelen uit	Éénmalig € 50.000,-

		de beleidsregel geen afzonderlijke vergunningen meer te hoeven worden aangevraagd.	
3	Keuze 1: Om het voor initiatiefnemers (van evenementen in de nabijheid van N2000) makkelijker te maken vooraf te bepalen of een activiteit mogelijk is, zal de provincie inzetten op een beleidsregel met een duidelijk afwegingskader.	GS zullen voor de uitvoering zorgdragen. Dit houdt in dat direct na de behandeling van de kadernota opdracht wordt gegeven voor het uitvoeren van een Passende Beoordeling en het vertalen van de conclusies in een handreiking die door initiatiefnemers kan worden gehanteerd. In plaats van een handreiking kan de vertaling van conclusies eventueel ook in een beleidsregel worden opgenomen waarna er voor de onderdelen uit de beleidsregel geen afzonderlijke vergunning of ontheffing meer hoeft worden aangevraagd.	Eénmalig € 50.000,-
4	Keuze 1: Om het voor een ieder eenvoudiger te maken en de waarden stilte en duisternis voor bepaalde bijzondere natuurgebieden in Zeeland te beschermen, gaan we in de beleidsnota (delen van) Natura 2000 gebieden aanwijzen waarvoor we stilte en duisternis als specifieke waarden voor de natuur benoemen.	Deze aanwijzing wordt door vertaald in een herziening van de Omgevingsverordening (hoofdstuk Natuur).	n.v.t.
5	Keuze 1: Om te voorkomen dat iedere vliegactiviteit onder de 300 meter (1000 voet) binnen de Zeeuwse Natura 2000-gebieden (exclusief Deltawateren) en het Natuurnetwerk apart getoetst moet worden, zal het initiatief genomen worden om de natuurgebieden te zoneren. Doel is bepaalde zones aan te wijzen waar deze vliegbewegingen onder voorwaarden zijn toegestaan zonder dat daar een aparte toets hoeft plaats te vinden. Onder vliegbewegingen wordt verstaan: vliegen met modelluchtvaarttuigen (zoals bijvoorbeeld drones, modelvliegtuigen) bestuurd op afstand en het vliegen van personen door middel van	GS zullen voor de uitvoering zorgdragen door direct na vaststelling van de kadernota opdracht te verlenen voor het opstellen van een Passende Beoordeling. Waar mogelijk dit beleid in de nog vast te stellen beheerplannen opnemen (GS) en daar waar dit niet mogelijk is, eigenstandig beleid formuleren via een beleidsregel (GS).	Eénmalig € 50.000,-

	hulpmiddelen zoals bijvoorbeeld paragliden of soaren.		
6	Keuze 0: Geen apart beleid formuleren voor beroepsmatige vaste vistuigvisserij in alle Zeeuwse deltawateren maar aansluiten bij beheerplan Deltawateren 2016-2022. De verkenning van mogelijkheden voor de Westerschelde wordt voortgezet, waarbij indien mogelijk, een vergunning wordt verleend met de geldigheidsduur van het 1e beheerplan.	In overleg met betrokken partijen zullen GS toewerken naar uniform beleid dat opgenomen kan worden in 2e beheerplan Deltawateren voor de periode na 2022.	n.v.t.
	Passieve soortenbescherming (H5)		
7	Keuze 1: vrijstelling verlenen voor regelmatig voorkomende ingrepen, voor beschermde soorten waarvan de staat van instandhouding goed (gunstig) of thans niet bedreigd is en waarbij er op voorhand geen sprake is van een potentiële aantasting van de staat van instandhouding (er is geen sprake van een dalende trend).	GS zullen bij de definitieve beleidsnota de nieuwe vrijstellingenlijst aanbieden ter vaststelling in PS (verordening)	n.v.t.
	Jacht beheer en schadebestrijding (H6)		
8	Keuze 0: huidige werkwijze FBE handhaven	n.v.t.	n.v.t.
9	Keuze 0: samenstelling van bestuur FBE blijft hetzelfde	n.v.t.	n.v.t.
10	Keuze 1: Streven naar samenvoeging en schaalvergroting van het aantal WBE's en vragen aan de FBE om dit proces te faciliteren.	n.v.t.	n.v.t.
11	Keuze 1: De vrijstelling aanpassen aan de criteria, het verkeren in een gunstige staat van instandhouding en het (met regelmaat) schaden van de wettelijke belangen.	GS zullen bij de definitieve beleidsnota de nieuwe vrijstellingenlijst aanbieden ter vaststelling in PS (verordening)	n.v.t.
12	Keuze 1: Om maatregelen te treffen ter voorkoming van schades wordt een subsidieregeling t.b.v. de landbouw opgericht. Daarnaast optredende schade blijven vergoeden (cfm betreffende keuze).	Uitwerking ligt bij GS die binnen de Algemene Subsidieverordening (ASV) een nieuwe regeling voor subsidie moeten ontwikkelen. Vorm van de regeling zal in de uiteindelijke beleidsnota worden gepresenteerd. Uitwerking van de subsidieregeling zal na	€100.000/jr

		vaststelling beleidsnota in 2019 plaatsvinden.	
13	Keuze 0: De vergoeding van schade blijft zoals het nu is, op 95% van de getaxeerde schade.	Schadevergoedingen verlopen via BIJ12 waarbij GS opdracht verlenen.	Geen financiële wijzigingen tov huidige situatie.
14	Keuze 1: De winterrustperiode van de brandgans wordt teruggebracht van 1/11 tot 1/4. Na 1 april zal hetzelfde beleid gelden als voor de overzomerende brandgans. Wijziging van deze periode geeft mogelijkheden om brandganzen ruimer te bejagen en daarmee schade te beperken.	Beleid wordt verder uitgewerkt in de beleidsnota. Effectuering zal plaatsvinden in Faunabeheerplan.	n.v.t. door ruimere mogelijkheden voor bestrijding zal wel een besparing in schade uitkeringen optreden
15	Keuze 1: Ten aanzien van broedende ganzen worden maatregelen niet uitgevoerd op basis van een ontheffing maar, voor zover mogelijk, 'vrijgesteld'. De facto komt dit er op neer dat grauwe- en brandgans vrijgesteld worden van het verbod om hun nesten te vernielen, op het doden en het vangen met vangkooien.	GS zullen bij de definitieve beleidsnota de nieuwe vrijstellingenlijst aanbieden ter vaststelling in PS (verordening)	n.v.t. door ruimere mogelijkheden voor bestrijding zal wel een besparing in schade uitkeringen optreden
16	Keuze 1: Heel Zeeland bestempelen als leefgebied voor reeën.	Het beheer uitwerken in een faunabeheerplan en formaliseren in een ontheffing.	n.v.t.
17	Keuze 1: Drie leefgebieden hanteren voor damherten met dien verstande dat populatiebeheer van damherten niet plaatsvindt op basis van een ontheffing maar op grond van een vrijstelling.	Beleid zal worden vastgelegd in de definitieve beleidsnota. De FBE kan dit als uitgangspunt meenemen in de op te stellen faunabeheerplannen en daarmee het beleid effectueren.	n.v.t.
18	Keuze 2: Weidevogelgebieden en kustbroedvogellocaties bestempelen als extra kwetsbaar voor vossenpredatie en het eiland Schouwen-Duiveland proberen vossenvrij te houden. In die gebieden, op basis van een Faunabeheerplan, in principe aanvullende maatregelen (b.v. afschot met kunstlicht) toestaan door het verlenen van een ontheffing.	Beleid zal worden vastgelegd in de definitieve beleidsnota. De FBE kan dit als uitgangspunt meenemen in de op te stellen faunabeheerplannen en daarmee het beleid effecturen.	n.v.t.
	Exoten en verwilderde dieren (H7)		
19	Keuze 0: De Provincie beperkt haar activiteiten t.a.v. exotenbeheer tot alleen die	Beleid zal worden vastgelegd in de definitieve beleidsnota. Verdere vormgeving zal plaatsvinden	€ 250.000,-/jr, extra inspannin-

	soorten waar vanuit Europa een verplichting geldt. Daarbij zulllen GS zich inspannen om gezamenlijk met andere partijen een plus te realiseren door slimme natuurcombinaties, werk met werk te maken en bijvoorbeeld voorlichting.	binnen de provinciale organisatie en in samenwerking met gebiedspartijen (TBO's, gemeenten, wegebeheerders, waterschap).	gen zullen fluctueren in kosten en pas worden opgepakt zodra de basis is ingeregeld. Dan zal bij de reguliere begrotingscyclus zo nodig worden gevraagd om aanvullende middelen.
20	Keuze 1: Andere overheden en terreineigenaren hebben een mede verantwoordelijkheid voor hun publieke taak en/of privaat eigendom. Daar waar bestrijding van exoten samen valt met een publiek taak van een andere overheid ligt het initiatief en de verantwoordelijkheid bij het betreffende bestuursorgaan en komen de met de bestrijding samenhangende kosten voor diens rekening. Hetzelfde geldt voor particulieren of particuliere organisaties.	Beleid zal worden vastgelegd in de definitieve beleidsnota. Verdere vormgeving zal plaatsvinden binnen de provinciale organisatie en in samenwerking met gebiedspartijen (TBO's, gemeenten, wegebeheerders, waterschap.	n.v.t.
21	Keuze 2: Bestrijding van verwilderde dieren met gebruikmaking van het geweer wordt toegestaan voor diersoorten die schade aan de landbouw berokkenen (verwilderde postduif en en boerengans) en voor soorten die schade aan de natuur toebrengen (verwilderde kat)	GS zullen dit verder uitwerken in de definitieve beleidsnota en noodzakelijke besluiten voor de uitvoering nemen.	n.v.t.
	Bescherming van houtopstanden (H8)		
22	Keuze 1: Om de eisen aan herbeplanting van een rijbeplanting duidelijker en meetbaar te maken wordt bij het herbeplanten een maximale afstand van 10 meter aangehouden. In veel gevallen zal de terreineigenaar minder bomen hoeven terug te planten maar er bestaat voor alle partijen wel duidelijkheid over de eisen aan een bosbouwkundig verantwoorde herbeplanting. Bij deze	GS zullen voor de uitvoering zorgdragen, beleid formuleren en dit vastleggen in beleidsregels.	n.v.t.

	keuze blijft het beeldbepalende uiterlijk van een rijbeplanting intact en wordt verschraling van het landschap tot een minimum beperkt.		
23	Keuze 1: Om te voorkomen dat per situatie beoordeeld moet worden of het gaat om een dijkbeplanting of een wegbeplanting, beleidsregels ten aanzien van de begrippen 'wegbeplanting' en 'dijkbeplanting' laten uitwerken en vaststellen door GS.	GS zullen voor de uitvoering zorgdragen, beleid formuleren en dit vastleggen in beleidsregels.	n.v.t.
24	Keuze 1: Voor vellingen die nodig zijn voor het realiseren van ambitiebeheertypen zoals bepaald in het Natuurbeheerplan Zeeland kunnen GS ontheffing van de herplantplicht verlenen.	GS zullen voor de uitvoering zorgdragen, beleid formuleren en dit vastleggen in beleidsregels.	n.v.t.
25	Keuze 1: Om te voorkomen dat per situatie beoordeeld moet worden of het gaat om spontaan ontstane houtopstanden, wordt een beleidsregel uitgewerkt.	GS zullen voor de uitvoering zorgdragen, beleid formuleren en dit vastleggen in beleidsregels.	n.v.t.
26	Keuze 1: De Provincie zoekt actief naar gebieden waar boscompensatie mogelijk en gewenst is. Hiermee zijn kosten voor verwerving en/of inrichting gemoeid. Initiatiefnemers kunnen volgens een vooraf bepaalde rekenformule (euro's voor grondverwerving (gemiddelde grondprijs), inrichting bos, resp. aanloopbeheer bos x hectares) financieel compenseren. Met dat geld worden de kosten voor de verwerving en inrichting van de boscompensatielocaties betaald. Dit uiteraard wel 'zolang de voorraad strekt' in compensatielocaties.	GS werken hierover verdere beleidsregels uit, waarin ook regels worden geformuleerd in welke gevallen rijbeplanting kan worden omgezet in areaal en andersom.	n.v.t.

Samengevat leiden de keuzes tot een toename van € 150.000,- incidentele kosten en € 380.000,- structurele kosten. Daarbij kunnen drie keuzes ertoe leiden dat er minder sprake is van landbouwschade (door investeringen in preventieve maatregelen en uitbreiding mogelijkheden bejaging) en lag er een keuze voor om de vergoeding van landbouwschade structureel te verlagen. Door wijziging van de laatste genoemde voorkeurskeuze (schade blijven uitkeren) blijft deze besparing van naar schatting € 120.000,-/jr uit. Daarnaast is voor extra toezicht en handhaving jaarlijks een budget nodig van € 120.000,- (voor 1.85 fte) en een aanvullende opdracht van € 20.000,-. Dit zal door Gedeputeerde Staten worden meegenomen in de dienstverleningsovereenkomst met de RUD.

In de voorjaarsconferentie is ten aanzien van de keuzes en voor toezicht en handhaving extra geld gereserveerd. Bij de behandeling van de begroting 2019 zullen de definitieve kosten worden voorgelegd aan Provinciale Staten ter besluitvorming.

Colofon

Kadernota Natuurwetgeving
Provincie Zeeland
Opgave Toekomst landelijk gebied, natuur en landbouw

Beeld
P.J. Sinke

www.zeeland.nl